МИНИСТЕРСТВО ЭКОЛОГИИ И ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЭКОЛОГИЯ ҺӘМ ТАБИГАТЬ РЕСУРСЛАРЫ МИНИСТРЛЫГЫ

ПРИКАЗ 963-п

Казан шәһәре

БОЕРЫК 16.08.2017

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зоналарын оештыру проектын раслау турында

Россия Федерациясе Су кодексы, «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы федераль закон, «Су белән тәэмин итү чыганакларының һәм эчә торган су үткәргечләренең санитар саклык зоналары. СанПиН 2.1.4.1110-02» санитария кагыйдәләре һәм нормалары, «Җир асты суларын пычранудан саклауга карата гигиена таләпләре. СП 2.1.5.1059-01» санитария кагыйдәләре, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы Экология һәм табигать ресурслары министрлыгы мәсьәләләре» 2005 елның 6 июлендәге 325 номерлы карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы территориясендә эчә торган су һәм хуҗалык-көнкүрештә су белән тәэмин итү өчен кулланыла торган су объектларының санитар саклык зоналары проектларын раслау тәртибе турында» 2012 елның 29 февралендәге 177 номерлы карары нигезендә һәм Кулланучылар хокукларын яклау һәм кешенең унай тормышы өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы (Татарстан) идарәсенең Түбән Кама шәһәре һәм Түбән Кама муниципаль районындагы территориаль бүлегенең проектның дәүләт санитар-эпидемиология кагыйдәләренә һәм нормативларына туры килүе турында 2014 елның 22 августындагы № 16.31.28.000.Т.000033.08.14 бәяләмәсен исәпкә алып, шулай ук «Жилкомсервис» ҖЧҖ тапшырган Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зоналарын оештыру проекты нигезендә

БОЕРЫК БИРӘМ:

1.Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зоналарын оештыру проектын (алга таба – Проект) расларга.

2. 1 нче кушымта нигезендә Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктында су белән тәэмин итү чыганакларының санитар саклык зоналары чикләрен билгеләргә.

3. 2 нче кушымта нигезендә Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ су алу скважиналарының санитар саклык зоналары чикләрендә территорияләрдән хуҗалык өчен файдалану режимын билгеләргә.

4. Проект күчермәсен Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы Башкарма комитетына җибәрергә.

5. Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенә түбәндәге чараларны үткәрү турында тәкъдим итәргә:

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ су алу скважиналарында санитар саклык зонасының чикләре, су алу корылмасының санитар саклык зонасы чикләрендәге территорияләрдән хуҗалыкта файдалану кагыйдәләре һәм режимы турында халыкка хәбәр итүне оештыру турында;

территорияләр үсешенең территориаль комплекс схемаларын, функциональ зоналарга бүлү схемаларын, җир корылышы схемаларын, районнарны планлаштыру проектларын һәм генераль планнарны эшләгәндә Проектны исәпкә алуны оештыру турында.

Министр вазыйфаларын башкаручы Р. И. Камалов

Татарстан Республикасы Экология
һәм табигать ресурслары
министрлыгының 16.08.2017 № 963-п боерыгына 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зоналары чикләре

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктын су белән тәэмин итү биш су алу скважинасыннан башкарыла, шуларның өчесе (скв.№1, №2, №5) бистәнең көньяк-көнчыгыш ягында, икесе – төньяк-көнбатышта (скв.№3, №4) урнашкан.

Түбән Уратма т.п. су алу скважиналарының географик координатлары:

скв. №1 - $55^0 20'27,3''$ т.к., $51^0 38'37,3''$ к.о.;

скв. №2 - $55^0 20'46,3''$ т.к., $51^0 38'47,3''$ к.о.;

скв. №3 - $55^0 21'01,8''$ т.к., $51^0 37'36,6''$ к.о.;

скв. №4 - $55^0 20'56''$ т.к., $51^0 37'13,7''$ к.о.;

скв. №5 - $55^0 20'45,4''$ т.к., $51^0 38'50,1''$ к.о.;

Санитар саклык зоналары өч пояс составына оештырыла: беренче пояс (катгый режимлы) су алу корылмасы урнашкан территорияне, барлык суүткәргеч корылмаларының һәм су үткәрү каналы мәйданчыкларын үз эченә ала. Икенче һәм өченче пояслар (чикләүләр пояслары) су белән тәэмин итү чыганагы пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне үз эченә ала.

Санитар саклык зонасының I поясы.

Су йөртү офыгының яхшы яклануын исәпкә алып, «Жилкомсервис» ҖЧҖ Түбән Уратма т.п. су җыю скважиналарының санитар саклык зонасындагы беренче поясы түбәндәгечә билгеләнә:

1 нче скважина – скважина авызыннан 30,0 метр;

2 нче скважина – скважина авызыннан 15,0 метр;

3 нче скважина – скважина авызыннан 16,0 метр;

4 нче скважина – скважина авызыннан 12,0 метр;

5 нче скважина – скважина авызыннан 3,0 метр.

Санитар саклык зонасының II поясы

1 нче скважина:

Әлеге су алу җайланмасының санитар саклык зонасындагы икенче поясы җир асты сулары агымы буенча сузылган эллипстан гыйбарәт.

№1 су алу скважинасының санитар саклык зонасындагы икенче поясның гомуми озынлыгы L=162 м тәшкил итә, шул исәптән җир асты сулары агымы буенча r = 70 м (төньяк-көнчыгыш юнәлештә), җир асты сулары агымы буенча өскә таба R = 92 м (көньяк-көнбатыш юнәлештә).

Санитар саклык зонасының икенче поясының иң зур киңлеге d 76 метрга

тигез.

2 нче, 5 нче скважиналар:

2 нче һәм 5 нче скважиналар чагыштырмача аз чыгымлы ике скважинадан торган су алу җайланмасы буларак карала. Әлеге су алу скважиналарының санитар саклык зонасының икенче поясы чиге бердәм су алу җайланмасына билгеләнә:

Түбән Уратма т.п. әлеге су алу скважинасының санитар саклык зонасындагы икенче поясның гомуми озынлыгы *L*=192 м тәшкил итә, шул исәптән җир асты сулары агымы буенча *r* = 84 м (төньяк юнәлештә), җир асты сулары агымы буенча өскә таба *R* = 108 м (көньяк юнәлештә).

Санитар саклык зонасының икенче поясының иң зур киңлеге *d* 74 метрга тигез.

3 нче скважина:

№3 су алу скважинасының санитар саклык зонасындагы икенче поясның гомуми озынлыгы *L*=48 м тәшкил итә, шул исәптән җир асты сулары агымы буенча *r* = 16 м (төньяк-көнчыгыш юнәлештә), җир асты сулары агымы буенча өскә таба *R* = 32 м (көньяк-көнбатыш юнәлештә).

Санитар саклык зонасының икенче поясының иң зур киңлеге *d* 36 метрга тигез.

4 нче скважина:

Түбән Уратма т.п. №4 су алу скважинасының санитар саклык зонасындагы икенче поясның гомуми озынлыгы *L*=90 м тәшкил итә, шул исәптән җир асты сулары агымы буенча *r* = 37 м (төньяк-көнчыгыш юнәлештә), җир асты сулары агымы буенча өскә таба *R* = 53 м (көньяк-көнбатыш юнәлештә).

Санитар саклык зонасының икенче поясының иң зур киңлеге *d* 72 метрга тигез.

<u>Санитар саклык зонасының III поясы</u>

1 нче скважина:

Әлеге су алу җайланмасының санитар саклык зонасындагы өченче поясы җир асты сулары агымы буенча сузылган эллипстан гыйбарәт.

№1 су алу скважинасының санитар саклык зонасындагы өченче поясның гомуми озынлыгы *L*=1372 м тәшкил итә, шул исәптән җир асты сулары агымы буенча *r* = 70 м (төньяк-көнчыгыш юнәлештә), җир асты сулары агымы буенча өскә таба *R* = 1302 м (көньяк-көнбатыш юнәлештә).

Санитар саклык зонасының өченче поясының иң зур киңлеге *d* 445 метрга тигез.

2 нче, 5 нче скважиналар:

2 нче һәм 5 нче скважиналар чагыштырмача аз чыгымлы ике скважинадан торган су алу җайланмасы буларак карала. Әлеге су алу скважиналарының санитар саклык зонасының өченче поясы чиге бердәм су алу җайланмасына билгеләнә:

Түбән Уратма т.п. әлеге су алу скважинасының санитар саклык

зонасындагы өченче поясның гомуми озынлыгы L=1373 м тәшкил итә, шул исәптән җир асты сулары агымы буенча r = 84 м (төньяк юнәлештә), җир асты сулары агымы буенча өскә таба R = 1289 м (көньяк юнәлештә).

Санитар саклык зонасының өченче поясының иң зур киңлеге d 518 метрга тигез.

3 нче скважина:

№3 су алу скважинасының санитар саклык зонасындагы өченче поясның гомуми озынлыгы L=1176 м тәшкил итә, шул исәптән җир асты сулары агымы буенча r = 16 м (төньяк-көнчыгыш юнәлештә), җир асты сулары агымы буенча өскә таба R = 1160 м (көньяк-көнбатыш юнәлештә).

Санитар саклык зонасының өченче поясының иң зур киңлеге d 72 метрга тигез.

4 нче скважина:

Түбән Уратма т.п. №4 су алу скважинасының санитар саклык зонасындагы өченче поясның гомуми озынлыгы L=1250 м тәшкил итә, шул исәптән җир асты сулары агымы буенча r = 37 м (төньяк-көнчыгыш юнәлештә), җир асты сулары агымы буенча өскә таба R = 1213 м (көньяк-көнбатыш юнәлештә).

Санитар саклык зонасының өченче поясының иң зур киңлеге d 260 метрга тигез.

Татарстан Республикасы Экология
һәм табигать ресурслары
министрлыгының 16.08.2017 № 963-п боерыгына 2 нче кушымта

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧЖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зоналары чикләрендә территориядән хуҗалык өчен файдалану режимы

1. Санитар саклык зоналарының беренче поясы

1.1. Санитар саклык зонасындагы беренче пояс территориясе өслек агымын аннан читкә агызып җибәрү өчен планлаштырылган, яшелләндерелгән, коймалап алынган һәм сак белән тәэмин ителгән булырга тиеш. Корылмаларга бара торган юллар каты өслекле булырга тиеш.

1.2. Санитар саклык зонасындагы беренче пояс территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми: биек кәүсәле агачлар утырту, төзелешнең су үктәрү корылмаларын эксплуатацияләү, үзгәртеп кору һәм киңәйтүгә турыдан-туры кагылышы булмаган барлык төрләре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торбаүткәргечләр салу, торак һәм хуҗалык-көнкүреш биналары урнаштыру, кешеләрне яшәтү, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану.

1.3. Санитар саклык зонасының беренче поясы территориясендәге биналар ташландык суларны көнкүреш яки эшчәнлек канализациясенең иң якын системасына яки санитар саклык зонасындагы беренче поястан читтә икенче пояс территориясендәге санитар режимны исәпкә алып урнаштырылган җирле чистарту корылмалары станцияләренә агыза торган канализация белән җиһазландырылырга тиеш.

Искәрмәле очракларда, канализация булмаса, санитар саклык зонасының беренче поясы территориясе пычрануга юл куймый торган, нәҗесләрне һәм көнкүреш калдыкларын кабул итү өчен су үткәрми торган корылмалар төзелергә тиеш.

1.4. Санитар саклык зонасының беренче поясында урнашкан су үткәрү корылмалары скважина очлыклары һәм скважина авызлары, резервуарларның люклары һәм агызу торбалары һәм насосларга су тутыру җайланмалары пычрану мөмкинлеген калдырмауны исәпкә алып җиһазландырылырга тиеш.

1.5. Су алу корылмаларының барысы да су алу корылмасын проектлаганда һәм санитар саклык зонасы чикләрен нигезләгәндә каралган проект җитештерүчәнлегендәге су алу корылмасын эксплуатацияләгәндә фактик дебитның туры килүенә системалы тикшерү уздыру аппаратурасы белән җиһазландырылырга тиеш.

2. Икенче һәм өченче пояслар буенча чаралар

2.1. Сулы горизонтларны пычрату ихтималлыгы өлешендә куркыныч тудыра торган барлык искергән, эшләми торган, җитешсезлекләре булган яки дөрес эксплуатацияләнми торган скважиналарны ачыклау, цементлау яки торгызу.

2.2. Яңа скважиналарны бораулау һәм яңа төзелешнең туфрак катламын бозуга бәйле эшләре дәүләт санитар-эпидемиология күзәтчелеге үзәге белән мәҗбүри килештереп гамәлгә ашырыла.

2.3. Яраксызланган суларны җир асты су горизонтларына агызуны, каты калдыкларны җир астында урнаштыруны һәм җир асты байлыклары белән эшләр башкаруны тыю.

2.4. Ягулык-майлау материаллары, агулы химикатлар һәм минерал ашламалар складлары, сәнәгый агынтыларны туплау, шлам саклау җайланмаларын һәм җир асты суларын химик пычрату куркынычы белән аңлатыла торган башка объектларны урнаштыруны тыю.

Мондый объектларны санитар саклык зоналарының өченче поясы чикләрендә урнаштыру бары тик якланган җир асты суларыннан файдаланганда гына, сулы горизонты саклау буенча махсус чаралар үтәү шарты белән, геологик контрольлек органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән дәүләт санитар-эпидемиология күзәтчелеге үзәгенең санитар-эпидемиология бәяләмәсе булган очракта гына рөхсәт ителә.

2.5. Файдаланыла торган сулы горизонтка турыдан-туры гидрологик бәйләнеше булган җир өсте суларын санитар саклаганда җир өсте суларын саклауга карата гигиена таләпләре нигезендә кирәкле чараларны үз вакытында башкару.

«Раслыйм»
»Жилкомсервис» ҖЧҖ директоры
В.Ю. Пучков 2014 ел.

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зонасын оештыру турында

Түбән Кама шәһәре, 2014 ел.

ЭЧТӘЛЕК

Кереш.....4
1.Физик-географик очерк.....12
2. Геологик корылышы һәм гидрогеологик шартлар.....13
3. Су алу җайланмасының геологик-техник тасвирламасы.....19

4. Су алу җайланмасының санитар саклык зонасы пояслары чикләрен нигезләү.....11
5. Су алу җайланмасының һәм су алу корылмасына янәшә урнашкан җирлекнең санитар характеристикасы.....22
6. Санитар саклык зонасы территориясендә саклык чараларын үткәрү буенча тәкъдимнәр.....25

КУШЫМТАЛАР

1. ТР Түбән Кама муниципаль районы Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының урнашуына күзәтү картасы. Масштаб 1:100 000
2. Түбән Уратма т.п. «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зонасында икенче поясының урнашу схемасы. Масштаб 1:10 000
3. Түбән Уратма т.п. «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зонасында өченче поясының урнашу схемасы. Масштаб 1:50 000
4. Түбән Уратма т.п. «Жилкомсервис» ҖЧҖ су алу скважиналары фотографияләре.
5. Санитар саклык зонасы (R) озынлыгын билгеләү графигы
6.ТР Түбән Кама районы Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ №1 суга разведка-эксплуатация скважинасы паспортының күчермәсе; ТР Түбән Кама районы Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ №2 суга разведка-эксплуатация скважинасы паспортының күчермәсе; ТР Түбән Кама районы Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ №3 суга разведка-эксплуатация скважинасы паспортының күчермәсе; ТР Түбән Кама районы Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ №4 суга разведка-эксплуатация скважинасы паспортының күчермәсе; ТР Түбән Кама районы Түбән Уратма торак пунктында «Жилкомсервис» ҖЧҖ №5 суга разведка-эксплуатация скважинасы паспортының күчермәсе;
7. ТР Түбән Кама районының Түбән Уратма т.п. «ЖКХ-Сервис» ҖЧҖнең хуҗалык-эчә торган ихтыяҗлары өчен җир асты суларын чыгару өчен файдалануга тапшырыла торган җир асты байлыклары участогы турында гидрогеологик бәяләмә күчермәсе.

8. Түбән Уратма т.п. 1-5 номерлы скважиналардан суга лаборатор тикшеренүләр беркетмәләре күчермәләре (5 беркетмә).

9.«Жилкомсервис» ҖЧҖ артезиан скважиналары буенча санитар кагыйдәләрнең үтәлешенә һәм санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чаралар үтәлешенә производство контроле программасы; эчә торган суның сыйфатына производство лаборатория тикшерүенең план-графигы;

10. «Жилкомсервис» ҖЧҖ буенча 2014-2023 елларга җир асты суларын рациональ файдалану һәм аларны пычратудан саклау буенча табигать саклау чаралары планы

11. «Жилкомсервис» ҖЧҖ буенча 2013 елгы табигать саклау чаралары планы буенча хисап

12.«Жилкомсервис» ҖЧҖ буенча Түбән Уратма т.п. буенча су куллану һәм ташландык суларны агызу буенча баланс таблицасы

13. Су алу җайланмаларын эксплуатацияләүгә җаваплы затны билгеләү турында боерык күчермәсе

КЕРЕШ

Җир астыннан су алу җайланмаларының санитар саклык зоналарын оештыру — хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү өчен файдаланыла торган җир асты суларын пычратудан саклау буенча төп чараларның берсе.

Санитар саклык зоналарын исәпләү СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә башкарылды, ул су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларының санитар саклык зоналарын оештыру һәм алардан файдалануга карата санитар-эпидемиологик таләпләрне билгели.

Санитар саклык зонасында режим булдыру һәм тәэмин итүнең төп максаты булып су белән тәэмин итү чыганакларын һәм суүткәргеч корылмаларын, шулай ук алар урнашкан территорияләрне санитар саклау тора.

Санитар саклык зонасы составына өч пояс керә: беренче пояс — катгый режимлы пояс, икенче һәм өченче пояслар — чикләүләре булган пояслар.

Санитар саклык зонасының беренче поясы су алу җайланмалары урнашкан территорияне, барлык су үткәрү корылмаларының һәм су үткәрү каналының урнашу мәйданчыгын үз эченә ала. Ул су алу һәм су үткәрү корылмалары урнашкан урында су чыганагын очраклы яки аңлы рәвештә пычрату мөмкинлеген бетерү максатларында билгеләнә.

Санитар саклык зонасының икенче поясы су үткәрә торган горизонтны микроблы пычраклардан саклау өчен билгеләнгән. Җир асты сулары агымы белән микроблы пычраткыч чыганагының су алу җайланмасына таба хәрәкәт итүнең исәпләнгән вакыты Тм санитар саклык зонасының икенче поясы чигеннән су алу җайланмасына кадәрге аралыкны билгеләүдә төп параметр булып тора, ул патоген организмнарның тереклек итү вакытыннан күбрәк булырга тиеш.

Санитар саклык зонасының өченче поясы җир асты суларын химик пычранулардан саклау өчен билгеләнгән. Санитар саклык зонасының өченче поясы чигенең урнашу шартлары нигезендә билгеләнә, әгәр дә аннан читтә

химик пычратулар килеп чыкса, алар туклану өлкәсеннән читтә җир асты сулары белән күчеп, су алу җайланмасына ирешмәячәк. Җир асты суларының санитар саклык зоналарын проектлаганда шартлыча кабул итәләр: су йөртүчән катламга кергән химик матдәләр тотрыклы, ягъни җир асты сулары һәм токымнары белән үзара тәэсир итешү нәтиҗәсендә үз составын үзгәртми һәм концентрациясен югалтмый.

1.Физик-географик очерк

Җир асты байлыкларының карала торган участогы Кама елгасының сул як ярында, Түбән Кама шәһәреннән көньяк-көнбатышка таба 32 км ераклыкта, Түбән Уратма т.п. урнашкан. Түбән Уратма т.п. су белән тәэмин итү биш артезиан скважинасыннан гамәлгә ашырыла, шуларның өчесе (1, 2, 5 номерлы скв.) бистәнең көньяк-көнчыгыш ягында, икесе (3, 4 номерлы скв.) төньяк-көнбатыш читендә урнашкан (1 нче кушымта).

ТР территориясен геоморфологик районлаштыру схемасы буенча участок Бөгелмә калкулыгы районында, тирән эрозия бүленеше, асимметрик үзәннәр үсеше белән урнашкан. Түбән Кама районы Бөгелмә-Бәләбәй калкулыгының төньяк-көнбатышында урнашкан, ул төньякта һәм төньяк-көнбатышта Кама елгасының киң Үзәненә күчүче 180-200 м биеклектәге калкулык тигезлегеннән гыйбарәт. Рельефның өслеге төньяк-көнбатышка таба төгәл чагылдырылган авышлык, бу юнәлештә Кама елгасының кушылдыклары булган – Чишмә, Уратма, Зәй елгалары ага. Уратма-Зәй арасындагы киңлек бик асимметрик: иң биеклекләр көньяк-көнбатышка, Уратма елгасының уң ярына Уратма елгасының уң ярына Уратма-Зәй асимметрик рәвештә урнаштырылган, ә инеш арасындагы төньяк-көнчыгыш авышлык акрынлап Зәй үзәненә күчә. Уратьма үзәне асимметрична, аның уң яры биек (биеклеге агым буенча 50 дән 130 м га кадәр арта) һәм текә (текә яктан 20^0 кадәр һәм аннан да күбрәккә кадәр), сулы - сөзәк, әкренләп су белән аергыч тау битенә күчә. Елга челтәренең куелыгы көньяк-көнчыгышка таба үсә. Район елгаларының су режимы урман-дала зонасындагы су агымнары өчен төгәл

чагылдырылган су, җәй-көз арасындагы яңгыр сулары бозыла торган сулар һәм тотрыклы кышкы арасындагы су агымнары өчен хас. Еллык агымның уртача күпьеллык күрсәткечләренең зурлыгы бик киң чикләрендә үзгәрә: 0,5 л/с башлап 5.0 л/с кадәр. Район территориясендә шактый куе чокыр-сыза челтәре үсеш алган.

Районда урман-дала зонасының зона туфраклары: соры урман, селтеле кара туфраклар һәм кәсле-көлсу туфраклар үсеш алган. Соры урман туфракларының төп массивлары Түбән Кама районының төньяк-көнчыгыш өлешендә тыныч рельефлы биек урыннарда урнашкан. Кара туфраклар нигездә Зәй елгасының сул як ярында киң полоса булып үскән. Агач-көлсу туфраклар Кама елгасының сул як ярында һәм Кама-Зәй елгасы арасында үсеш алган.

Район урман-дала зонасына керә һәм юкә һәм имән дәүләтендәге киң яфраклы урманнардан, каен һәм сирәгрәк усаклардан, шулай ук болынлы болынлы җирләрдән табигать үсемлекләре белән характерлана. Хәзерге вакытта территориянең шактый өлеше сөрүлек җирләре, печән һәм көтүлекләр өчен үзләштерелгән.

Түбән Кама районы – зурлыгы буенча өченче һәм икътисадый әһәмияте буенча Татарстан Республикасында икенче, аңа Татарстанда җитештерелә торган сәнәгать продукциясенең 23% һәм экспортның 30% туры килә. Түбән Кама муниципаль районы-Россиядә иң эре нефть химиясе сәнәгате үзәге: аның территориясендә «Нижнекамскнефтехим» ААҖ, «Нижнекамскшина» ААҖ, «ТАИФ-НК» ААҖ, «ТАНЕКО» ААҖ, «Камаглавстрой» идарә компаниясе» ААҖ, «Түбән Кама ҖЭҮ» генерацияләү компаниясе» ААҖ филиалы урнашкан. Районда язгы бодай, көзге арыш, арпа, солы, бәрәңге, яшелчә игелә. Терлекчелекнең төп тармаклары – ит-сөт терлекчелеге, дуңгызчылык, кошчылык.

2. Геологик корылышы һәм гидрогеологик шартлар

Техник яктан караганда, карала торган территория Көньяк-Татар гөмбәзе һәм Сарай бөгелеше кушылу зонасында урнашкан. Су алу җайланмасының

урнашу өлеше төньяк-көнбатыш борт буйлап сузылган брахиантик күтәрелешле Кәрәкәс вал-сыман зонага туры килә.

Геологик, гидрогеологик, инженер-геологик һәм экологик-гидрогеологик төшүләр материаллары буенча (Сөнгатуллин Р. Х., 2000 ел, Солнцев А.В., 2005 ел, Задорожный П.М. һ.б., 1982 ел), шулай ук 1:200000 масштабындагы ТР доплейстоцен катламнарының җыелма геологик картасы (Марамчин С.А., Уланов Е.И., 1997 ел) буенча төче җир асты сулары белән бәйле геологик кисемнең өске өлеше (Уфа ярусының Түбән Пермь (Урал буе) катламнары, Казан һәм Уржум ярусларының урта Пермь (биармия) катламнары, эрозион суларны башкара торган неоген булмаган катламнар белән тәэмин итә. Кама елгасы, Зәй, Уратма елгаларының палеоврезалары һәм дүртенчел катламнардан гыйбарәт. Кисемгә стратификация Дәүләт геологик картасының Урта Идел сериясе легендасы нигезендә бирелгән (Н.Новгород, 2005 ел.).

Уфа ярусы Соликам һәм Чишмә офыкларына бүленә.

20м га кадәр егәрлекле соликам горизонты юылган, еш кына Сакмар катламнарының ябылган өслегең трансгрессив рәвештә яба. Бөтен җирдә, Чишмә катламнары астында ятып, көндезге өслеккә чыгу юлын тудырмыйча, киң таралган. Горизонт известьташ, мергель, балчык, алевролит катламнарыннан корылган.

Солкамда яткан Чишмә офыгы бөтен җирдә киң таралыш алган. Аның куәте – 55-120 м. Көндезге өслеккә чыга алмый. Яңа Чишмә горизонтының югары чиге иртә Казан яшендәге кызыл төстәге балчык-алевролит токымнарын соры «лингул» балчык белән алыштыру буенча билгеләнә. Чишмә офыгы бертөрле кызыл төстәге токымнардан тора: комлыклар, балчык һәм алевролит токымнарыннан тора, сирәк мергельләр, известьташ, доломитлар бар. Кисем тигезсез рәвештә гипсланган.

Түшәк токымнарда аермачык күренеп торган килешмәүчәнлек белән трансгрессив ятучы Казан ярусы аскы һәм өске күтәрелешкә бүленә.

Түбән Казан подьярусының стратиграфик шкаласында Бөгелмә, Байкал, Камышлы һәм Барбаш калынлыгына туры килә. Бөгелмә һәм Байтуган калынлыгының кисемнәре диңгез фацияләре, Камышлы диңгез һәм континенталь, барбаш континенталь факцияләре белән тәкъдим ителгән. Түбән Казан катламнарының куәте – 55-95 м, уртача 70 м тәшкил итә. Уратма елгасы үзәнендә түбән Казан утырмалары көндезге өслеккә чыга.

Яшел-соры, вак һәм урта бөртекле, бөртекле-бөртекле, балчык бөртекләре булган Бөгелмә утырмалары 10-20 м егәрлегенә ия битуминоз ("гудрон") комлыкларында, конгломератлар линзасы белән азан яшендәге палеодепрессияләрдә кызыл төстәге Уфа катламнарында ята.

Байтуган калынлыгы балчык, комташ, алевролит, известьташ һәм мергельләр белән урнашкан; аның куәте 20-32 м. Байкал киселешендә төп рольне соры һәм караңгы соры известьле балчык тәшкил итә, аның аскы капчыгын брахиопод (башлыча лингул) һәм башка фауна күп булу белән еш кына шартлы рәвештә «лингула балчыклары» дип атыйлар.

11-31 м куәтле Камышлы калынлыгы: соры һәм кызыл төстәге комлыклар, балчык, мергель, известьташ, күмер катламнары булган алевролитлар. Диңгез балчыгы һәм алевролиты соры төсле буяуга ия, ә аларның континенталь аналоглары кызгылт коңгырт төстә. Агачларның калдыклары, күмер һәм бакыр минерализациясе күренешләре, катлам катламының үзенчәлеге булып тора.

Барбаш тирелеге кызгылт көрән алевролит һәм ком бөртекләре һәм сирәк кенә мергельләр, известьташ катламнары булган балчык белән капланган. Калынлыгы 11-29 м тәшкил итә.

Югары Казан подъярусы известьташларның һәм мергельләрнең аз куәтле катламнары белән бер төрле балчык-алевролитлы кызыл төстәге катламнарны үз эченә ала. Югары Казан подъярусы, ритмик яктан караганда, дүрт калынлыкка (астан өскә) бүленә: Казан яны, Печище, Югары Ослан, Морквашы подъярусы. Һәр калынлык комташ, алевролитлар, конгломерат

катламнары белән башлана һәм балчыклы һәм карбонат токымнары белән тәмамлана. Подъярусның гомуми егәрлеге 52 м башлап 83 м кадәр, уртача 67 м кадәр җитә. Күтәрү бусагасы эрозия базисыннан югарырак ята, түбән субүләр һәм биек сулыклардагы битләрнең өске өлешләрен кертә, соңгы очракта уржум ярусы токымнары белән аралаша.

Казан яны калынлыгы 12-30 м куәтле балчык-алевролит һәм комлы аермалар булу белән характерлана.

Печище калынлыгы 10-31 м егәрлеккә ия. Казан читендәге асылмалы катламнар белән чагыштырганда, биредә балчык һәм алевролитлар, карбонат токымнары һәм конгломератлар сирәк.

12-28 м егәрлекле Югары Ослан калынлыгы литологик төрлелек бүленеше буенча Казан буе калынлыгы белән чагыштырырлык. Известьле комташлар.

Морквашы калынлыгының егәрлеге 6-28 м. Токымнар нисбәте Казан һәм Югары Ослан калынлыгы өчен дә охшаш. Югары Казан күтәрелешенең башка стратоннарыннан аермалы буларак, карбонат токымнарының иң зур микъдарында һәм конгломератларның булмавында.

Югары Казан подъярусының кисеме карала торган участокта үзенең аскы өлеше - Казан аръягындагы калынлыгы белән күрсәтелгән.

Уратма елгасының сулъяк ярында төп токымнар – 10-15 м куәтле югары плейстоцен делювиаль һәм солифлюкцион утырмалар – туфраклы балчык, туфраклы ком һәм балчык белән капланган, еш кына вак таш һәм җирле токым кәсләреннән тора.

Уратма - Оша, Кичуй су алу участогында булмаган уржум катламнары, шулай ук Палео-Уратманың неоген булмаган катламнары монда каралмый.

Региональ гидрогеологик районлаштыру буенча (В.В.Кузнецов, 2002 ел) карала торган территория Идел-Сурса артезиан бассейнының көнчыгыш өлешендә урнашкан. Россиянең 1:200000 масштабындагы дәүләт

гидрогеологик картасы битләренең Урта Идел сериясе легендасы нигезендә кисемнең өске өлешендә түбәндәге гидростратиграфик бүлекчәләр бирелгән:

- су йөртүчән түбән казан карбонат-терриген свитасы;
- түбән Казан карбонат-терриген свитасы;
- сулы чишмә терриген комплексы;

Аерып чыгарылган сулы бүлекчәләр актив су алмашына торган зонада урнашкан. Бу зонада җир асты агымнары хәрәкәте Уратма елгасы йогынтысында урнашкан.

Су асты югары Казан карбонат-терригенлы свита, үзенең аскы өлешендә куәте 4 м булган, әлеге участокта үлчәнгән, шуңа күрә монда каралмый.

Түбән Уратма т.п. су белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып аз су китерә торган, түбән Казан карбонат-терриген свитасы тора, ул 3, 4 номерлы скв. урнашкан участокта өслектән беренче булып ята, ә 1, 2 номерлы скв. урнашкан участок аз куәтле югары Казан катламнары белән капланган. Су сыйдыручы токымнар булып ярыклы комташ һәм известьташлар, сирәгрәк алевролитлар һәм мергельләр тора, аларның куәте 1,0 м башлап 4,5 м кадәр үзгәрә. Су катламнары тыгыз балчык һәм алевролитлар белән бүленгән, һәм бу катлам катламнарның барысы да бердәм гидравлик бәйләнгән системаны тәшкил итә.

Түбән Казан свитасы өзлексез-терәк системадан гыйбарәт. Өслектән беренче су катламы югары Казан свитасы белән каплану хисабына көчсез басымга ия; һәр түбән катламда басым арта. Басымның биеклеге 25-87 м тәшкил итә.

Свитаның сулылыгы тигез түгел. Скважиналарның дебитлары: 0,1-5,0 л/с, сирәгрәк: 8,0-12,5 л/с, фильтрация коэффициенты – тәүлегенә 0,3-75,2 м, су үткәрүчәнлеге тәүлегенә 8-607 $м^2$ тәшкил итә. Чишмәләрнең дебиты – 0,03-5,25 л/с.

Химик состав буенча җир асты сулары күбесенчә төче (минерализация дәрәҗәсе 0,5-0,8 г/л), гидрокарбонатлы, сирәгрәк гидрокарбонат-сульфатлы,

кальций һәм магний-кальцийлы. Су составының төп үзгәреше югары тектоник ярыклылык зоналары буенча тирән горизонтларда суларны бушату хисабына башкарыла; суларны минерализацияләү 3,5-4,3 г/л га кадәр арта. Өске пычрану күрсәткече булып минеральләшү дәрәҗәсенең 1,3 г/л кадәр артуы, нитратлар микъдары, окисьлануы тора.

Туклану өслеккә чыгу участокларында атмосфера явым-төшемнәре хисабына башкарыла, ә ул өслектән икенче һәм өченче булган урыннарда, югары Казан свитасыннан аркан һәм астан су агу хисабына башкарыла. Бушату елгалар үзәнендә, палеоврезларда бара; су бүленгән урыннарда түбән ятучы сулы чишмә комплексыннан су ташый.

Свита сулары хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗ өчен киң кулланыла, ул торак пунктларны, сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы объектларын су белән тәэмин итүнең төп чыганакларыннан берсе булып тора. Эксплуатация ялгыз скважиналар, сирәк коелар һәм каптажланган чишмәләр ярдәмендә башкарыла.

Су йөртүчән чишмә терриген комплексы бөтен җирдә таралган. Җир асты сулары, нигездә, чишмә катламнарының балчыклы-аргиллитлы калынлыгында комлы һәм алевролит катламнарының егәрлеге буенча тотылмаган катламнарына туры килә. Су сыйдыручы катламнарның егәрлеге, гадәттә, 3,0-8,0 м. Су үткәрелә торган һәм су ала торган токымнарның мәйданы буенча тотылмавы аерым су күтәрүче горизонтлар арасында гидравлик элемтәне аңлата.

Бөтен җирдә диярлек су этеменең биеклеге 18,6-150 м. Скважиналарның дебитлары – 0,1-5,1 л/с, түбәнәйгән урыннарда 2,0-36,0 м, ә чишмәләрнең дебитлары – 0,1-0,3 л/с. Сулы токымнарның фильтрлау коэффициенты тәүлегенә 0,2-20,6 м/с кадәр үзгәрә, су үткәрүчәнлеге – 1,8 км башлап 535 км^2 кадәр үзгәрә.

Җир асты суларының уңай структуралары чикләрендә 0,5-0,7 г/л минерализациясе булган гидрокарбонат магния-кальцийлы комплексының

җир асты сулары. Комплекс ятмаларының тирәнлеге арту белән, суларның составы гидрокарбонат-сульфатлы һәм сульфатлы үзгәрә, минерализация 1,5 г/л кадәр арта. Комплекс суның мирас булып калган ярык зоналары буенча түбән катламнарда ятучы суларның артуына бәйле рәвештә сульфатнохлорид натрий составы алына, минерализация 6,0-7,6 г/л (Зая үзәне) кадәр арта.

Туклану су бүлекләрендә югарырак ятучы су йөртүчән бүлекчәләрдән агып чыгу хисабына, ә чишмә катламнарының көндәлек өслеккә чыгу урыннарында атмосфера явым-төшемнәренең инфильтрациясе исәбенә бара. Суның агышы палеоелгалар һәм елга үзәннәрендә бара.

Чишмә су йөртү комплексы торак пунктларны, сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләрен су белән тәэмин итүнең мөһим чыганагы булып тора. Комплексның өске өлешендәге төче суны эчәргә яраклы максатларда куллану өчен аеруча уңайлы. Ялгыз скважиналар, сирәгрәк скважиналар, кое һәм чишмәләр ярдәмендә файдаланыла.

3. Су алу җайланмасының геологик-техник тасвирламасы

«Жилкомсервис» ҖЧҖ су алу корылмасы Түбән Уратма торак пунктында урнашкан биш скважинадан тора. Барлык скважиналар да гамәлдә. Эксплуатациягә түбән Казан карбонат-терриген свитасы кабул ителгән.

Артезиан скважиналарыннан чыгарыла торган су Түбән Уратма т.п. халкының хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларын тәэмин итү өчен кулланыла. Якын арада әлеге суны башка максатларда куллану күздә тотылмый. Түбән Уратма торак пунктында су куллану нормативлары буенча исәпләнгән суга булган суммар ихтыяҗ күләме елына 219,73 мең $м^3$ тәшкил итә (тәүлегенә 602 $м^3$), шул исәптән 1 номерлы скв.№1 өчен елына – 83,95 мең $м^3$ (тәүлегенә 230 $м^3$), 2 номерлы скв. өчен – елына 25,55 мең м ^{3}(тәүлегенә 70 $м^3$), 3 номерлы скв. өчен – елына 8,76 мең $м^3$ (тәүлегенә 24 $м^3$), 4 номерлы скв. өчен — елына 44,53 мең $м^3$ (тәүлегенә 122 $м^3$), 5 номерлы скв. өчен – елына 56,94 мең $м^3$ (тәүлегенә 156 $м^3$).

Суга норматив ихтыяждан чыгып, скважиналарның киләсе эш режимы планлаштырыла. Скважиналар ел әйләнәсендә эксплуатацияләнә, тәүлек дәвамында — график буенча. Скважиналарда номиналь җитештерүчәнлеге сәгатенә 6,5 башлап 16 $м^3$ кадәр булган төрле маркадагы ЭЦВ насослары урнаштырылган. Скважиналардан алына торган су 25 $м^3$ суэтем манараларына бирелә, аннан бүленеш челтәренә эләгә.

Скважиналарны исәпкә алу актының төп этаплары таблицада китерелгән.

Скв. №, урнашу урыны	Бораулау елы, тирәнлеге Очлыкның абсолют тамгасы, м	Су кабул итү өлеше		Су сыйдыручы токымнар	Су дәрәҗәсе: тирәнлеге, м абс. там, м	Төзелеш суырт. сыйфт.	
		төре	аралык мм			дебит,	түбәнәю, м
1 Түбән Уратма	т. п. 90,0 120,0	Челтәрле, вакташ сибелгән	168 70-86	комташ, известьташ	42 о 78,0	9,0	5,0
2 Түбән Уратма т.п.	т. п. 120,0 120,0	Челтәрле	168 98-116	известьташ, комташ	580 62,0	10,8	6,0
3 Түбән Уратма т.п.	т. п. 80,0 110,0	Челтәрле	168 55-67	известьташ, комташ	320 78,0	7,0	5,0
4 Түбән Уратма т.п.	800 110,о	Челтәрле, вакташ сибелгән	168 60-76	комташ, известьташ	32. 78,0	10,8	
5 Түбән Уратма т.п.	т. п. 75.0 120,0	Челтәрле	219 65-74	известьташ, комташ	58 0 62,0	6,5	4,0

Химик состав буенча җир асты сулары түбәндәге сыйфат белән характерлана: коры калдык 0,36 г/л, гомуми катылыгы 5,86-6,13 мг-экв./л; хлоридлар микъдары – 3,54-3,71 мг/л, сульфатлар – 25,0-30,0 мг/л, нитратлар – 5,12-6,20 мг/л, гомуми тимер 0,1 мг/л азрак тәшкил итә. Су сыйфаты органолептик, химик, микробиологик һәм радиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килә (8 нче кушымта).

4.Су алу зонасы поясы чикләрен нигезләү

Санитар саклык зонасының беренче поясы чикләрен билгеләгәндә, җир асты байлыклары кишәрлегендә 55-98 м егәрлектәге (неоплейстоцен һәм Казан утырмалары) катламнарның калынлыгы 55-98 м куәтле булган түбән Казан карбонат-терриген свитасының нәтиҗәле горизонтының ябык булуын игътибарга алырга кирәк. Балчык токымнарының гомуми егәрлеге 36-47 метр тәшкил итә (делювиаль һәм солифлюкцион балчыклар һәм балчык, Казан тыгыз балчык һәм мергельләре). Шулай итеп, свитаның җир асты суларын сакланган суларга кертергә һәм санитар саклык зонасының беренче поясының чикләрен Түбән Уратма т.п. 1 номерлы скважинадан 30 метр ераклыкта билгеләүне тәкъдим итәргә мөмкин.

СанПиН 2.1.4.1110-02 кагыйдәләренең 2.2.1.1 пункты нигезендә, туфракны һәм җир асты суларын пычрату мөмкинлеге тудырмый торган якланган җир асты суларын эксплуатацияләүче су алу җайланмалары өчен санитар саклык зонасының беренче поясын, Роспотребнадзор органнары белән килештереп, гидрогеологик нигезләү шарты белән, кыскарту рөхсәт ителә. Шул нигездә, Түбән Уратма т.п. булган төзелешләрне исәпкә алып, әлеге су алу корылмалары өчен санитар саклык зонасының беренче поясын кыскартырга һәм скважиналардан түбәндәге ераклыкта аларның чикләрен билгеләргә киңәш ителә: скв.№2 — 15м; скв.№3 — 16м; скв.№4 — 11 м, скв.№5 — 3,0м.

Санитар саклык зонасының икенче һәм өченче поясы чикләрен билгеләү өчен «Хуҗалык-эчәр су белән тәэмин итүнең җир асты чыганакларында санитар саклык зоналарының 2 нче һәм 3 нче пояслары чикләрен билгеләү өчен гидрогеологик исәпләмәләр буенча киңәшләр»нең (М., ВНИИ ВОДГЕО, 1983, 102 бит) исәп-хисап формулаларын файдаланабыз.

Санитар саклык зонасының икенче поясы чиге гидродинамик исәп-хисаплар белән, өслектән пычранудан саклану дәрәҗәсен исәпкә алып

билгеләнә. Су алу җайланмасының микроб пычрануыннан саклану шартларын бәяләгәндә, санитар саклык зонасының 2 нче поясының үлчәме Т = Тм вакытыннан чыгып билгеләнә, биредә Тм - бактерияләрнең исән калу вакыты. Су үткәрә торган продуктив комплекс атмсофера явым-төшемнәре белән бергә өслектән ирекле инфильтрация юлы белән грунт сулары дәрәҗәсенең ирекле өслегенә аэрация зонасы аша, ә аннан соң, су сыйдырышлы токымнарның катлы-катлы калын катламы аша астан килгән вертикаль фильтрация юлы белән су үткәрә торган комплекска эләгүе нәтиҗәсендә пычрана ала. Димәк, аэрация зонасы аша вертикаль буенча пычранган суларның төп эксплуатацион катламга кадәр үтеп керү вакытын беренчел исәпләргә мумкин.

5. Су алу җайланмасының һәм су алу корылмасына янәшә урнашкан җирлекнең санитар характеристикасы

Геоморфологик яктан участок Уратма елгасының сул як кушылдыгының, Кама елгасының сул як кушылдыгының түбән өлешендә урнашкан. №2, 3 һәм № 4 скважиналар Түбән Уратма т.п. көньяк-көнбатыш читендә урнашкан, бер-берсеннән булган аралык 189 м тәшкил итә, №1 скв. – көньяк читендә, автоюл янында. 2 һәм 5 нче скважиналар бистәнең көньяк-көнчыгыш ягында бер-берсеннән 35 км ераклыкта урнашкан.

Санитар саклык зонасының беренче поясы

№3 скважина, Түбән Уратма т.п. читендә, автоюл янында урнашкан. Түбән Уратма торак пунктының якындагы торак зонасы скважинадан 50 м ераклыкта автомобиль юлы артында урнашкан. Скважина авызы өслеккә чыгарылган һәм герметик ябылган, су пробаларын сайлап алу өчен кран белән җиһазландырылган, өстән су үткәрә торган түбәле такталардан «йорт» корылган. Скважинаның павильоны юк. Скважинадан чыгарыла торган су 25 $м^3$ сыешлы су манарасына тапшырыла, алга таба су бүленә торган челтәргә китә. Скважинаның урнашу мәйданы тигез түгел, табигый үләнле үсемлекләр белән капланган. Скважинага җәяүле юл юк. Санитар саклык зонасының беренче поясы коймалап алынмаган.

№4 скважина, Түбән Уратма т.п. торак зонасында, якын-тирә торак йортлардан 70-80 м ераклыкта, төзелеш һәм яшел утыртмаларның ирекле урынында урнашкан. Скважина авызы җир өсте кирпеч павильонында урнашкан, ишек йозакка бикләнә, идәненә бетон җәелгән. Скважина авызы өслеккә чыгарылган һәм герметик рәвештә ябылган, су

пробаларын алу өчен кран белән җиһазландырылган. Скважинадан чыгарыла торган су 25 $м^3$ сыешлы су манарасына тапшырыла, алга таба су бүленә торган челтәргә китә. Скважинаның урнашу мәйданы тигез түгел, табигый үләнле үсемлекләр белән капланган. Скважинага җәяүле юл юк. Санитар саклык зонасының беренче поясы коймалап алынмаган.

№1 скважина, Түбән Уратма т.п. каенлык артында автоюл янында урнашкан. Бистәнең торак зонасы юл артында урнашкан, скважинадан якындагы торак йортка кадәр ераклык 50 м тәшкил итә. Скважина авызы җир өсте кирпеч павильонында урнашкан, ишек йозакка бикләнә, идәненә бетон җәелгән. Скважина авызы өслеккә чыгарылган һәм герметик рәвештә ябылган, су пробаларын алу өчен кран белән җиһазландырылган. Скважинадан чыгарыла торган су 25 $м^3$ сыешлы су манарасына тапшырыла, алга таба су бүленә торган челтәргә китә. Скважинаның урнашу мәйданы тигез түгел, табигый үләнле үсемлекләр белән капланган. Скважинага җәяүле юл юк. Санитар саклык зонасының беренче поясы коймалап алынмаган.

№2, 5 скважиналар, Түбән Уратма т.п. торак зонасында (ирекле мәйданы) бер-берсеннән 35 км ераклыкта урнашкан. Якындагы торак йортлар Түбән Уратма т.п. скважиналардан 50-70 км ераклыкта урнашкан, скважиналар урнашкан мәйданга хуҗалык корылмалары булган йорт яны участоклары тоташа. 2 нче номерлы скв. авызы тимер павильонда урнашкан, ишек йозакка бикләнә. Скважина авызы өслеккә чыгарылган һәм герметик рәвештә ябылган, су пробаларын алу өчен кран белән җиһазландырылган. №5 скважина авызы өслеккә чыгарылган һәм герметик рәвештә ябылган, су пробаларын алу өчен кран белән җиһазландырылган. Скважинаның павильоны юк. Скважинадан чыгарыла торган су 25 $м^3$ сыешлы су манарасына тапшырыла, алга таба су бүленә торган челтәргә китә. Скважинаның урнашу мәйданы тигез

түгел, табигый үләнле үсемлекләр белән капланган. Скважинага җәяүле юлы юк. Санитар саклык зонасының беренче поясы коймалап алынмаган.

Гидрогеологик нигезләүнең 4 нче бүлегендә башкарылган эшләр нигезендә файдаланыла торган аз сулы локаль сулы Түбән Казан карбонат-терриген свитасы җир асты суларының чикләре якланган булып тора. Шул нигездә санитар саклык зонасының беренче поясы чиген 1 номерлы скв. 30 метр ераклыкта билгеләргә киңәш ителә. Калган скважиналар өчен, аларның җирлектә урнашуын исәпкә алып, санитар саклык зонасының беренче поясы күләмен киметү һәм аның чикләрен скважиналардан түбәндәгечә билгеләргә киңәш ителә: скв. №2 — 15 м; скв. №3 — 16 м; скв. №4 — 12 м, скв. №5 — 3,0 м.

Беренче пояс чикләрендә чит корылмалар юк. Санитар саклык зонасының беренче поясы мәйданында якын арада яңа биналар, корылмалар һәм җайланмалар төзү һәм урнаштыру планлаштырылмый.

Санитар саклык зонасының икенче поясы

Гидрогеологик нигезләүнең 4 бүлеге буенча башкарылган эшләр буенча, №1 скв. санитар саклык зонасындагы икенче пояс 162х76 метр зурлыгындагы озынча түгәрәктән гыйбарәт, шул исәптән агымы буенча өскә (көньяк-көнбатыш юнәлештә) — 92 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) — 70 м, максималь киңлеге — 76 м. Түбән Уратма т.п. көньяк-көнчыгыш читендә 5 номерлы һәм 2 номерлы скв. торган су алу корылмасының санитар саклык зонасындагы икенче поясы, башкарылган исәпләүләр нигезендә, 192х74 метр үлчәмендәге озынча түгәрәктән тора, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк юнәлештә) – 180 м, агым буенча аска таба (төньяк юнәлештә) – 84 м, максималь киңлеге – 74 м. №3 скважинаның санитар саклык зонасындагы икенче поясы 48х36 метр үлчәмендәге озынча түгәрәктән гыйбарәт, шул исәптән

агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) – 32 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 16 м, максималь киңлеге – 36 м. №4 скважинаның санитар саклык зонасындагы икенче поясы 90х72 метр үлчәмендәге озынча түгәрәктән гыйбарәт, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) - 53 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 37 м, максималь киңлеге - 11 м.

№5 скважинаның санитар саклык зонасындагы икенче поясы чикләрендә төзелештән ирекле булган юл яны территориясе бар, җир асты суларының агымы буенча аска таба утар буен кишәрлекләре бар. №3 скв. санитар саклык зонасындагы икенче поясы төзелештән ирекле булган юл яны территориясеннән тора. №4 скв. санитар саклык зонасының икенче поясы территориясендә тораклар юк, аның чикләренә бистә урамы туры килә, өлешчә утар кишәрлекләре эләгә. 2, 5 номерлы скв. икенче поясы чикләрендә Түбән Уратма т.п. торак зонасы бар, шул исәптән утар кишәрлекләре белән торак йортлар урнашкан, төзелмәгән мәйданчыклар 9урамнар, юллар, скважиналар урнашкан мәйданчык бар).

Түбән Уратма торак зонасында барлыкка килгән хуҗалык-көнкүреш агып төшүче суларын артка калдыру, фильтрационга каршы җиһазландырылган, шартнамә нигезендә махсуслаштырылган оешма тупланган саен, җир өсте чокырларына гамәлгә ашырыла. Казылма чокырлар санитар саклык зонасының беренче һәм икенче поясларыннан читтә урнашкан.

Санитар саклык зонасының икенче поясы чикләрендә җир асты суларын микроблар белән пычрату куркынычы тудыручы объектлар (чокырлы шәхси секторның канализацияләнмәгән торак йортлары, зиратлар, үләт базлары, ассенизация басулары, фильтрация кырлары, тирес саклау урыннары, силос траншеялары, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләре, эшләми торган скважиналар) юк. Уңай санитар хәл

алынган суның сыйфаты һәм бактериологик күрсәткечләре белән раслана (8 нче кушымта).

Санитар саклык зонасының өченче поясы

Гидрогеологик нигезләүнең 4 бүлеге буенча башкарылган эшләр буенча, №1 скв. санитар саклык зонасындагы өченче пояс 1372х445 метр зурлыгындагы озынча түгәрәктән гыйбарәт, шул исәптән агымы буенча өскә (көньяк-көнбатыш юнәлештә) — 1372м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) — 70 м, максималь киңлеге — 445 м. Түбән Уратма т.п. көньяк-көнчыгыш читендә 5 номерлы һәм 2 номерлы скв. торган су алу корылмасының санитар саклык зонасындагы өченче поясы, башкарылган исәпләүләр нигезендә, 1373х518 метр үлчәмендәге озынча түгәрәктән тора, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк юнәлештә) – 1289 м, агым буенча аска таба (төньяк юнәлештә) – 84 м, максималь киңлеге – 518 м. №3 скважинаның санитар саклык зонасындагы өченче поясы 1 176х72 метр үлчәмендәге озынча түгәрәктән гыйбарәт, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) – 10 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 10 м, максималь киңлеге – 72 м. №4 скважинаның санитар саклык зонасындагы өченче поясы 1250х260 метр үлчәмендәге озынча түгәрәктән гыйбарәт, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) – 1213 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) – 37 м, максималь киңлеге – 260 м.

Түбән Уратма т.п. «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир астыннан су алу корылмаларының санитар саклык зонасында өченче поясының урнашу схемасы 3 нче кушымтада бирелгән. Схемада су җыю скважиналарының санитар саклык зонасының өченче поясы чикләрендә җир асты сулары агымы буйлап югарырак, төзелеш алып барудан бушаган мәйдан өстенлек итә, авыл хуҗалыгы җирләре белән капланган, Югары Уратма

бистәсендә автотрасса уза, өлешчә торак зонасы түбән төшә. Түбән Уратма торак зонасы өлешчә өлешчә түшәлә.

Әлеге су алу җайланмасының өченче поясы чикләрендә җир асты суларының химик пычрану куркынычына бәйле объектлар (бетерелмәгән скважиналар, ягулык-майлау материаллары складлары, агулы химикатлар һәм минераллы ашламалар, сәнәгый агынтылар, шлам саклау урыннары һ.б.) юк. Шулай итеп, Түбән Уратма бистәсендә һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә су җыю скважиналарын урнаштыру мәйданчыкларының санитар һәм экологик торышы уңай, бу химия күрсәткечләре буенча сайлап алына торган суның кондицион сыйфаты белән раслана (8 нче кушымта).

6. Санитар саклык зонасы территориясендә саклык чараларын үткәрү буенча тәкъдимнәр

СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә, билгеләнүенә туры китереп, санитар саклык зонасының һәр поясы өчен су алу җайланмасында суның даими составын саклау һәм аны пычрату мөмкинлеген кисәтү юлы белән чаралар күздә тотыла.

Беренче пояс буенча чаралар

Санитар саклык зонасының беренче поясы территориясе койма белән әйләндереп алынган, яшел үсентеләр полосасы белән якланган һәм каравыл сакчысы белән тәэмин ителгән булырга тиеш. Биек кәүсәле агачлар утырту рөхсәт ителми. Корылмаларга бара торган юллар каты өслекле булырга тиеш.

Санитар саклык зонасының беренче поясы территориясе өслек агымының аның чикләреннән читтә су бүлү каналларына бүлеп бирелүен исәпкә алып планлаштырылырга тиеш. Скважина сөзәк урында яки

түбәнлектә урнашкан очракта, өске агымны җыю өчен тау каналлары урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Санитар саклык зонасының беренче поясы территориясендә суүткәргеч корылмаларын эксплуатацияләүгә турыдан-туры катнашы булмаган һәм беренче пояс территориясендә мәҗбүри урнаштыруны таләп итми торган бинар, корылмалар һәм җайланмалар төзү һәм урнаштыру тыела.

Скважиналар, насос станцияләре, торак, җитештерү һәм башка су үткәрү корылмаларына катнашы булмаган биналарда резервуарлар урнаштыру тыела.

Гамәлдәге торак, җитештерү һәм башка биналар санитар саклык зонасының беренче поясы чикләренә якын урнашкан очракта, алар территориясен пычрану мөмкинлеген булдырмый һәм санитар саклык зонасының беренче поясы территориясеннән тулысынча изоляцияләүне тәэмин итә торган төзекләндерү чаралары күрелергә тиеш.

Санитар саклык зонасының беренче поясы территориясендә урнашкан биналар ташландык суларны көнкүреш яки эшчәнлек канализациясенең иң якын системасына яки санитар саклык зонасындагы беренче поястан читтә икенче пояс территориясендәге санитар режимны исәпкә алып урнаштырылган җирле чистарту корылмалары станцияләренә агыза торган канализация белән җиһазландырылырга тиеш. Искәрмәле очракларда, канализация булмаса, санитар саклык зонасының беренче поясы территориясе пычрануга юл куймый торган урыннарда урнашкан, нәҗесләрне һәм көнкүреш калдыкларын кабул итү өчен, аларны чыгарганда су үткәрми торган корылмалар төзелергә тиеш.
Санитар саклык зонасының беренче поясы территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- кешеләрнең, шул исәптән суүткәргечтә эшләүче затларның да, яшәве;

- чит кешеләрнең үтеп керүе;

- терлек асрау;

- ашлама һәм агулы химикатлар кулланып, утырту өчен территориядән файдалану;

- төзелеш эшләрен үткәрү (су үткәрү ихтыяҗлары белән бәйле төзелеш эшләре бары тик Роспотребнадзор органнары белән килешенеп кенә башкарыла ала).

Санитар саклык зонасының беренче поясында урнашкан су үткәрү корылмалары скважина очлыклары һәм скважина авызлары, резервуарларның люклары һәм агызу торбалары һәм насосларга су тутыру җайланмалары пычрану мөмкинлеген калдырмауны исәпкә алып җиһазландырылырга тиеш.

Су алу корылмаларының барысы да су алу корылмасын проектлаганда һәм санитар саклык зонасы чикләрен нигезләгәндә каралган проект җитештерүчәнлегендәге су алу корылмасын эксплуатацияләгәндә фактик дебитның туры килүенә системалы тикшерү уздыру аппаратурасы белән җиһазландырылырга тиеш.

Югарыда санап үтелгән санитар таләпләр нигезендә әлеге проектта санитар саклык зонасының поясы чикләрендә түбәндәге чаралар каралган.

№1 скв. санитар саклык зонасындагы 1 пояс территориясе 30,0 м радиус, №2 скв. өчен – 15 м, №3 скв. өчен – 16,0 м, №4 скв. өчен – 12,0 м һәм №5 скв. өчен 3,0 м радиус озынлыгында челтәрле тимер коймалар белән коймалап алына, капка, йозакка бикләнә торган ишек урнаштырыла. Проектта №3,5 скважиналары өчен павильоннарын төзү күздә тотыла. Санитар саклык зонасы поясы территориясе эчке яктан

киртә буйлап куаклар утырту һәм санитар саклык зонасының 1 поясы мәйданында күпьеллык үләннәр чәчү юлы белән төзекләндерелә, бульдозер өслек алдан планировкаланган, чүп-чардан һәм чит предметларны чистарту юлы белән төзекләндерелә. Скважиналарның 1 поясы территориясендә каты өслекле керү юллары проектланган. Скважиналар авызын су үлчәү счетчиклары һәм җир асты суларының динамик дәрәҗәсен үлчәү җайланмалары белән җиһазландыру күздә тотыла. Җир өсте суларын санитар саклык зонасының беренче поясы мәйданыннан җир өстеннән агып төшү өчен, 0,5 м тирәнлеге һәм 0,3 м киңлеге буенча су үткәргеч канаулар проектлана. 2.04.02-84 СанПиН нигезендә беренче санитар саклык зонасы поясы территориясен саклауны күздә тотарга.

Икенче һәм өченче пояслар буенча чаралар

Санитар саклык зонасының икенче һәм өченче поясы территориясендә җирдән файдалану режимы билгеләнә. Монда СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләрендә билгеләнгән түбәндәге гомуми чаралар күздә тотыла:

- барлык иске файдаланылмый торган скважиналарны ачыклау, бетерү (тампонаж) яисә торгызу һәм су офыгын пычрату куркынычын тудыручы гамәлдәге скважиналарны тәртипкә китерү, шул ук вакытта бетерелә торган скважиналарның тампонажы расланган проект буенча һәм санитария табибы һәм гидрогеологы күзәтчелегендә су йөртү офыгының беренчел яклануын торгызып башкарылырга тиеш;
- техник һәм янгынга каршы максатлар өчен резерв сыйфатында ликвидацияләнергә тиешле скважиналарны саклауны тыю; - йота торган скважиналарны һәм җайланмаларны ачыклау һәм бетерү;
- яңа скважиналар бораулауны көйләү;

- су үткәрә торган офыкның саклау катламын бозып, җир асты байлыкларын эшкәртүне тыю;

- яңа төзелешнең теләсә кайсы төрен үткәрү бары тик дәүләт санитар-эпидемиология күзәтчелеге органнары белән килешеп кенә гамәлгә ашырылырга тиеш;

- ягулык-майлау материаллары складларын, агулы химикатлар, сәнәгый агынтылар, шламсаклагычларны һәм җир асты суларының химик пычрану куркынычын китереп чыгара торган башка объектларны урнаштыруны тыю; мондый объектларны урнаштыру, геологик контрольлек органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән дәүләт санитар-эпидемиологик күзәтчелеге органнарының санитар-эпидемиологик бәяләмәсе булганда гына, санитар саклык зонасының өченче поясы чикләрендә рөхсәт ителә.

- файдаланыла торган сулы горизонтка турыдан-туры гидрологик бәйләнеше булган җир өсте суларын санитар саклаганда җир өсте суларын саклауга карата гигиена таләпләре нигезендә кирәкле чараларны үз вакытында башкару.

Әлеге проектта 2 һәм 3 санитар саклык зонасы поясы чикләрендә югарыда санап үтелгән гомуми чараларны үтәү тәкъдим ителә.

Югарыда санап үтелгән чаралардан тыш, санитар саклык зонасының икенче поясы чикләрендә өстәмә рәвештә түбәндәге чаралар үтәлергә тиеш:

- зиратларны, үләт базларын, ассенизация кырларын, фильтрлау кырларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм җир асты суларын микроб пычратуга китерә торган башка объектларны урнаштыру, шулай ук ашламалар һәм агулы химикатлар куллану, төп файдаланудагы һәм реконструкцияләүдәге урманнарны кисү рөхсәт ителми;

- санитар саклык зонасының икенче поясы территориясендә урнашкан торак пунктларны төзекләндерү буенча мәҗбүри чаралар үткәрү (каналлаштырылган су белән тәэмин итүне оештыру, су үткәрми торган чүп-чарларны вакытында алып чыгу, аларны җайга салу һәм өске стокның бүленгән өлешен оештыру һ.б.).

Башкаручы геолог Лябах Г.Г.

Рис.3.Схема расположения второго пояса ЗСО водозаборов подземных вод ООО «Жилкомсервис» в п.п.Ниж.Уратьма. Масштаб 1:10 000

водозаборная скважина

граница II пояса ЗСО

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТҮБӘН КАМА ШӘҺӘРЕ ЖАВАПЛЫЛЫГЫ ЧИКЛӘНГӘН ЖӘМГЫЯТЬ
РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН ГОРОД НИЖНЕКАМСК ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ
ОГРН 1131651000887
«Жилкомсервис»
ДЛЯ ДОКУМЕНТОВ
ИНН 1651068882
КОПИЯ ВЕРНА

инженер ПТО
Калюжная

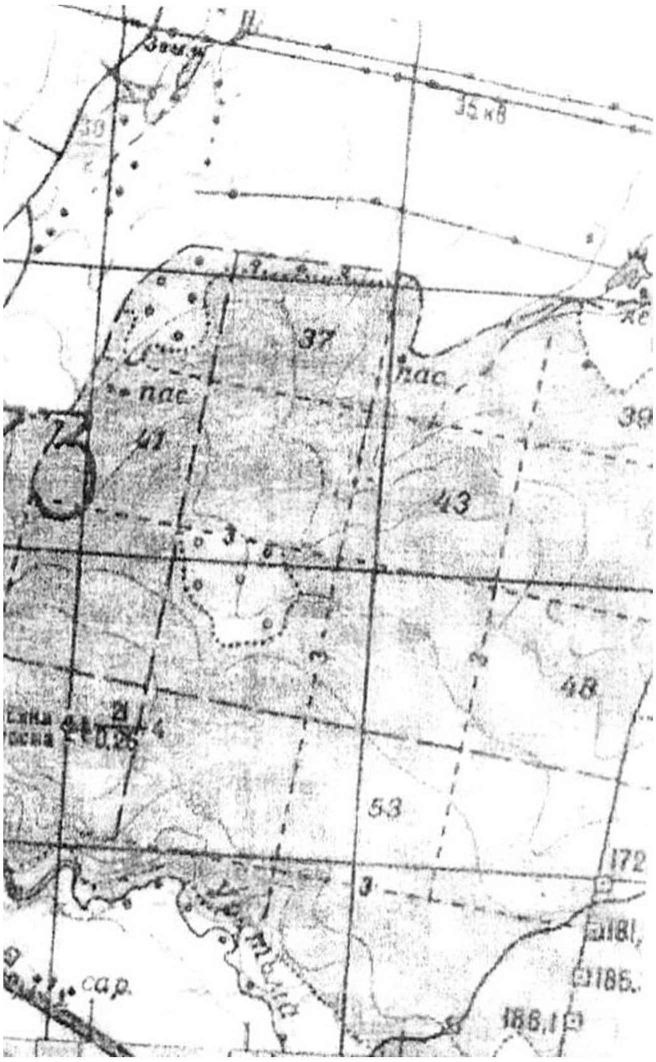
35 кВ
37
пас.
пас.
41
43
39
48
53
172
181,
185.
186,1
сар.

223,

УТВЕРЖДАЮ:
Директор ООО "Жилкомсервис"
В.Ю. Пучков

УТВЕРЖДАЮ

МИНИСТЕРСТВО ЭКОЛОГИИ И ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ПРИЛОЖЕНИЕ № 4
к лицензии на пользование недрами
серии ТАТ НКМ № 01713 ВД
Листов 1 Лист № 1

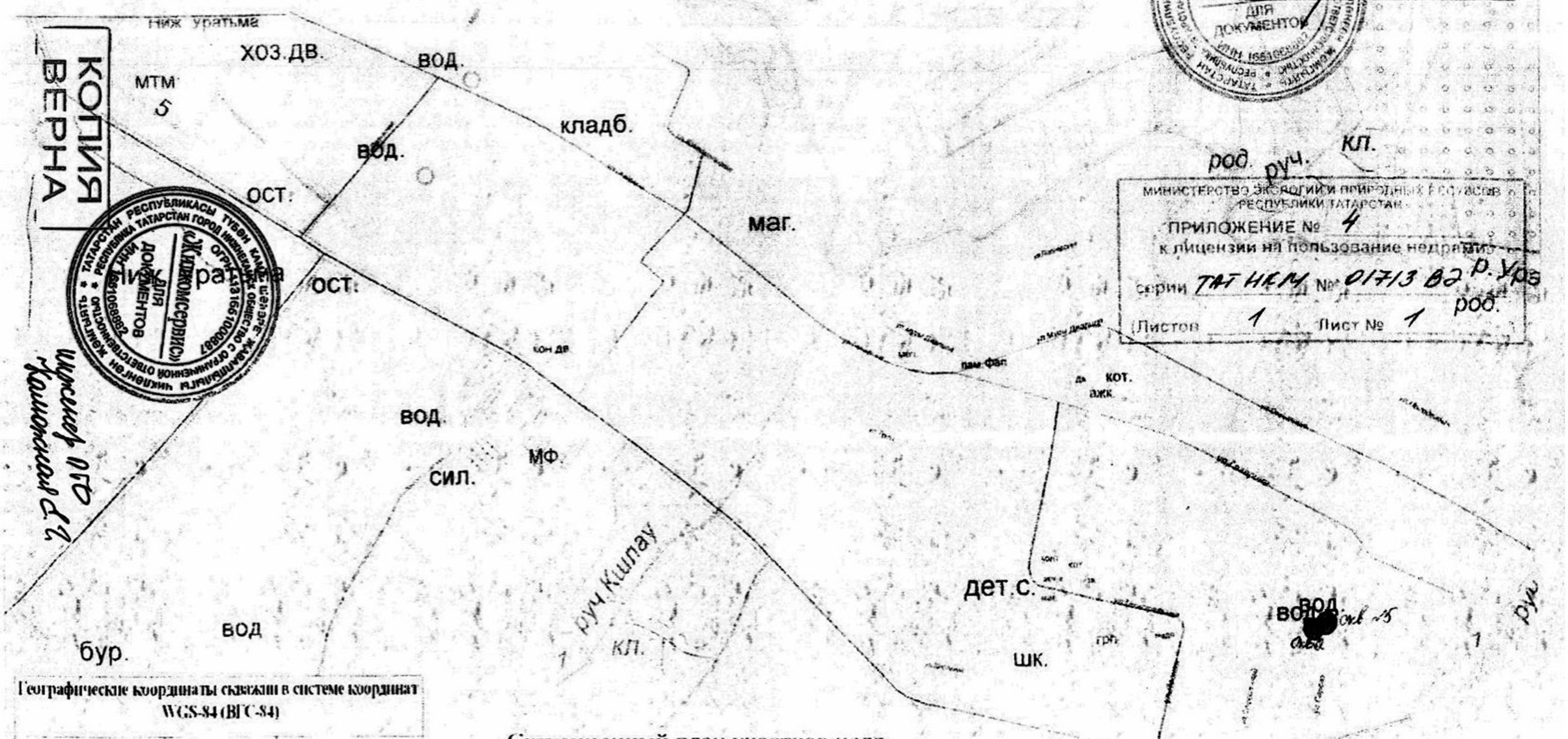

КОПИЯ ВЕРНА

инженер ПТО Камоцкая Е.Г.

Ситуационный план участков недр местного значения, расположенного:
РТ, Нижнекамский район,
Нижнеуратьминское СП,
с.Н.Уратьма

Географические координаты скважин в системе координат WGS-84 (ВГС-84)

Название участка	№ скважины	координаты
н.п. Н.Уратьма	2	55°20.463'с.ш. 51°38.836'в.д.
н.п. Н.Уратьма	5	55°20.454'с.ш. 51°38.868' в.д.

● артезианчкая скважина

ЛИЦЕНЗИЯ
НА
ПОЛЬЗОВАНИЕ
НЕДРАМИ
РЕСПУБЛИКИ
ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
ҖИР АСТЫ
БАЙЛЫКЛАРЫННАН
ФАЙДАЛАНУГА
ЛИЦЕНЗИЯ

ТАТ НКМ	01713	ВЭ
серия	номер	вид

Выдана: Обществу с ограниченной ответственностью «Жилкомсервис» (ИНН 1651068882)

в лице директора Пучкова Валерия Юрьевича

с целевым назначением и видами работ: геологическое изучение с целью оценки и добычи подземных вод для хозяйственно-питьевого водоснабжения населения.

Участок недр расположен: в пределах Галиевсого месторождения подземных вод, в н.п. Нижняя Уратьма (скважина №2 и №5) Нижнекамского муниципального района Республики Татарстан.

Описание участка недр, координаты угловых точек, копии топопланов приведены в приложении № 3, 4.

Право пользования участком недр получено на основании: приказа Министерства экологии и природных ресурсов Республики Татарстан от 03.02.2017 № 119-п (приложение № 2).

Участок недр имеет статус: горного отвода.

Срок окончания действия лицензии: 01.03.2027.

ЗАРЕГИСТРИРОВАНО
«1» марта 2017 г.
в реестре за № 832
Вдовина В.Л.

«Жилкомсервис»
ДЛЯ ДОКУМЕНТОВ
ИНН 1651068882

КОПИЯ ВЕРНА
инженер ПТО
Калюжная

Әлеге лицензиянең төп өлешләре булып түбәндәге документ-кушымталар тора:

1. Түбән Уратма торак пунктындагы җир асты суларын бәяләү һәм чыгару максатында геологик өйрәнү өчен «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир асты байлыкларыннан файдалану шартлары турында лицензия килешүе (2 нче һәм 5 нче скважиналар) - 8 биттән тора;
2. Татарстан Республикасы Экология һәм табигать ресурслары министрлыгының 2017 елның 3 февралендәге 119-п номерлы боерыгы «Жилкомсервис» ҖЧҖнә Түбән Уратма торак пунктында җир асты суларын бәяләү һәм чыгару максатында җир асты байлыкларыннан файдалану хокукы бирү турында» (2 нче һәм 5 нче скважина) - 1 биттән тора:
3. «Жилкомсервис» ҖЧҖ хуҗалык өчен һәм эчү максатларында кулланыла торган җир асты суларын чыгару өчен файдалануга тапшырыла торган җир асты байлыклары кишәрлеге турында гидрогеологик бәяләмә. ТР Түбән Кама районының Түбән Уратма торак пункты - 16 биттән тора:
4. Татарстан Республикасында урнашкан җирле әһәмияттәге җир асты байлыклары кишәрлекләренең ситуация планы. Түбән Кама районы. Түбән Уратма авыл җирлеге, Түбән Уратма авылы, масштабы 1: 10000 -. 1 биттән тора.

«Жилкомсервис» ҖЧҖ директоры Пучков В. Ю. гаризасы буенча 2014 елның 6 июнендә 124 номер астында теркәлгән.

Минем, ягъни «Татарстан Республикасының Гигиена һәм эпидемиология үзәге» федераль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесенең Түбән Кама районындагы һәм Түбән Кама шәһәрендәге филиалының санитария-эпидемиология экспертизалары бүлегенең коммуналь гигиена табибы Хөрмәтуллина Разия Нәҗип кызы тарафыннан Проектның санитария-эпидемиология экспертизасы үткәрелде:

Татарстан Республикасы Түбән Кама районының Түбән Уратма торак пунктындагы «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир асты суларын санитар саклау зонасын оештыру:

1. Татарстан Республикасы Түбән Кама районының Түбән Уратма торак пунктындагы «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир асты суларын алу җайланмаларын санитар саклау зонасын оештыру проекты

2. ТР Түбән Кама районының Түбән Уратма торак пунктындагы «ЖКХ-Сервис» ҖЧҖ хуҗалык һәм эчү өчен кулланыла торган җир асты суларын чыгару өчен файдалануга тапшырылучы җир асты байлыклары кишәрлеге турында гидрогеологик бәяләмә күчермәсе

3. 2014-2019 елларга СанПиН 2.1.4.1074-01 нигезендә халыкка бирелә торган эчәргә яраклы су сыйфатын, җир асты су белән тәэмин итү чыганакларыннан җитештерү контроле буенча эш программасы

«Татарстан Республикасының дәүләт метрология һәм тәҗрибә төбәк үзәге» Түбән Каманың сынау лабораториясе, Сертификат № РОСС RU. 0001.21ПТ16 2015 елның 4 августына кадәр гамәлдә.

7. «Жилкомсервис» ҖЧҖ буенча 2014-2023 елларга җир асты суларын рациональ файдалану һәм аларны пычратудан саклау буенча табигатьне саклау чаралары планы

8. Су алу җайланмаларын эксплуатацияләүгә җаваплы затны билгеләү турында боерык күчермәсе.

Тикшерү барышында түбәндәгеләр ачыкланды:

Җир асты байлыклары кишәрлеге Кама елгасының сул як ярында, Түбән Кама шәһәреннән көньяк-көнбатышка таба 32 км ераклыкта, Түбән Уратма торак пунктында урнашкан. Түбән Уратма торак пунктын су белән тәэмин итү биш артезиан скважинасы ярдәмендә гамәлгә ашырыла, шуларның өчесе (1,2,5 нче номерлы скв.) бистәнең көньяк-көнчыгыш ягында, икесе төньяк-көнбатыш ягында (3,4 нче номерлы скв.) урнашкан.

Геоморфологик яктан кишәрлек Уратма елгасы үзәне сул як ярының түбән өлешендә, Кама елгасының сул як кушылдыгында урнашкан. Уратма-Оша, Кичү субүләренең абсолют билгеләре скважиналар янында 214,5-223,9 м җитә. Скважина тамагының абсолют билгеләре: № 1,2,5 - 120 м, №3,4 - 110 м.

Эксплуатациягә түбән Казан карбонат-терригенлы свитасы кабул ителгән. Түбән Казан свитасы басымлы-басымсыз системадан гыйбарәт. Өслектән беренче су катламы югары Казан свитасы белән каплану хисабына көчсез басымлы дип санала; һәр түбән катламда басым арта. Басымның биеклеге 25-87 м тигез. Артезиан скважиналарыннан чыгарыла торган су Түбән Уратма торак пункты халыкының хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларын тәэмин итү өчен кулланыла.

Якын арада әлеге суны башка максатларда куллану күздә тотылмый.

Суга норматив ихтыяҗдан чыгып, скважиналарның киләсе эш режимы планлаштырыла. Скважиналар ел әйләнәсендә эксплуатацияләнә, тәүлек дәвамында - график буенча эшли. Скважиналардан алына торган су 25 $м^3$ суэтем башнясына бирелә, аннан бүлү челтәренә керә.

Химик составы буенча җир асты сулары карала торган кишәрлектә түбәндәге сыйфатларга ия: коры калдыгы - 0.36 г/л., катылыгы - 5,86-6,13 мг-экв., хлоридлар микъдары - 3,54-3,71 мг/л, нитратлар - 0,512-6,20 мг/л, гомуми тимер күләме - 0,1 мг/л тигез.

Түбән Уратма торак пунктындагы 1 нче номерлы скважинаның урнашу урыны: ТР, Түбән Кама районы, Түбән Уратма авылының көньяк чите. Скважинадан су белән тәэмин итү объектына кадәр ара - 0,05 км.

Җир өслеге буенча скважинаның гомуми тирәнлеге - 90,0 м. Челтәрле фильтр, гравий сибелгән. 168 мм һәм 90 м диаметрлы эксплуатация колоннасы түбәндәгеләрдән тора: өске өлеше - 0,0 м 70,0 м, эш өлеше - 70,0-86,0 м, отстойник - 86,0 м 90,0 м, скважина тамагыннан колонна 0,5 м, l68, 0 мм чыгып тора. Комлыклар, известьташлар су сеңдерүче токымнар булып тора.

Эксплуатация колоннасының цементациясе 168 мм тигез.

Динамика дәрәҗәсе - 47,0 м, статистик күрсәткече - 42,0 м.

Төзелеш эшләре күрсәткечләре буенча скважинаның дебиты 9,0 $м^3$/сәгатькә тигез булган.

Скважинада 6-10-110 тирәнлектә ЭЦВ насосы монтажланган.

Түбән Уратма торак пунктындагы 2 нче номерлы скважина.

Скважинаның урнашу урыны: ТР, Түбән Кама районы, Түбән Уратма торак пунктының көньяк - көнчыгыш чиге .

Скважинадан су белән тәэмин итү объектына кадәр ара - 0.015 км.

Җир өслеге буенча скважинаның гомуми тирәнлеге - 120,0 м.

Фильтры челтәрле. Диаметры 219 мм булган торбалар колоннасы - 0 дән 22,0 м га кадәр. 168 мм диаметрлы һәм 120,0 м озынлыктагы фильтрлар колоннасы түбәндәгеләрдән тора: өске өлешеннән 0,0-98,0 м, эш өлешеннән - 98,0-16,0 м, отстойниктан 16,0-120,0 м. Скважина тамагы өстеннән колонна 0,5 м, 168 мм биеклектә. Комлыклар, известьташлар су сеңдерүче токымнар булып тора. Эксплуатация колоннасының цементациясе 219 мм диаметрлы, эксплуатация колоннасының көпшәле цементациясе - 168 мм диаметрлы.

Динамика дәрәҗәсе - 52,0 м, статистик күрсәткече - 58,0 м.

Төзелеш эшләре күрсәткечләре буенча скважинаның дебиты 10,8 м3/сәгатькә тигез булган..

Скважинада 54 м тирәнлектә ЭЦВ 6-6,5-125 насосы монтажланган.

Динамика дәрәҗәсе - 37,0 м, статистик күрсәткече - 32,0 м.

Төзелеш эшләре күрсәткечләре буенча скважинаның дебиты 10,8 м3/сәгатькә тигез булган.

Җир өслеге - 90,0 м. Челтәрле фильтр, гравий сибелгән.

618 һәм 90,0 м диаметрлы эксплуатация колоннасы түбәндәгеләрдән тора:

өске өлештән - 0,0 - 60,0 м, эш өлешеннән - 60,0-76,0 м, отстойниктан 76,0-90,0 м. Скважина тамагы өстеннән колонна 0,5 м, 168 мм биеклектә. Комлыклар, известьташлар су сеңдерүче токымнар булып тора.

Эксплуатация колоннасының цементациясе 168 мм тигез.

Динамика дәрәҗәсе - 37,0 м, статистик күрсәткече - 32,0 м.

Төзелеш эшләре күрсәткечләре буенча скважинаның дебиты 10,8 м3/сәгатькә тигез булган.

Скважинада 54 м тирәнлектә ЭЦВ 6-6,5-125 насосы монтажланган.

Түбән Уратма торак пунктындагы 5 нче номерлы скважина. Скважинаның урнашу урыны: ТР, Түбән Кама районы, Түбән Уратма торак пунктының көньяк - көнчыгыш чиге

Скважинадан су белән тәэмин итү объектына кадәр ара - 0,07 км. Җир өслеге буенча скважинаның гомуми тирәнлеге - 75.0 м. Фильтры челтәрле. 75 м озынлыкта 219 мм диаметрлы эксплуатация колоннасы түбәндәгеләрдән тора:

өске өлештән - 0,0 - 65,0 м, эш өлешеннән - 65,0-74,0 м, отстойниктан 74,0-75,0 м. Скважина тамагы өстеннән колонна 0,5 м, 219 мм биеклектә. Комлыклар, известьташлар су сеңдерүче токымнар булып тора.

Эксплуатация колоннасының цементациясе 219 мм тигез.

Динамика дәрәҗәсе - 62,0 м, статистик күрсәткече - 58,0 м.

Төзелеш эшләре күрсәткечләре буенча скважинаның дебиты 6,5 м3/сәгатькә тигез булган.

Скважинада 64 м тирәнлектә ЭЦВ 6-6,5-125 насосы монтажланган.

«Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суны санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә, су белән тәэмин итү чыганагы тирәсендә 3 пояс составында санитар саклау зонасы оештырыла.

I пояс - катгый режимлы пояс, 2 һәм 3 пояслар - чикләүләр поясы.

1 санитар саклау зонасы поясы (катгый режимлы)

Су алу җайланмалары, суүткәргеч корылмалары урнашкан территорияне үз эченә ала. Аның максаты-су алу урыны һәм су алу корылмаларын очраклы яки аңлы рәвештә пычратудан һәм зарарланудан саклау. Карала торган җир асты кишәрлегендә түбән Казан карбонат-терригенлы свитаның аз су керә торган локаль су чыганагы булган продуктив горизонтының 55-98 м егәрлектәге катламнарның (неоплейстоценлы һәм Казан утырмалары) каплануы исәпкә алына. Катламнарны ябучы балчык токымнарының суммар егәрлеге 36-47 м тигез (делювиаль һәм солифлюкцион балчыксыл туфрак, казан балчыгы һәм мергельләре). Шул рәвешле, свитаның җир асты суларын сакланган су объектларына кертергә була, беренче санитар саклау зонасы поясы чикләрен билгеләүне тәкъдим итәргә мөмкин

Санитар саклау зонасының икенче һәм өченче поясы чикләрен билгеләү өчен санитар саклау зонасының «Хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең җир асты чыганакларын санитар саклау зоналарының 2 һәм 3 поясы чикләрен билгеләү өчен гидрогеологик исәп-хисаплар буенча рекомендацияләр» дип аталган формулаларыннан файдаланабыз.

Санитар саклау зонасының икенче поясы чикләре.

Түбән Уратма торак пунктындагы 1 номерлы скважинаның санитар саклау зонасының икенче поясы чиге. Карала торган су алу җайланмасы чагыштырмача аз чыгымлы бер скважинадан торган су алу җайланмасы буларак квалификацияләнә: елгага табигый агым Lx2d күләме белән җир асты сулары агымы буенча сузылган эллипстан гыйбарәт, бу 162х76 метрга тиң, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) - 92,0 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 70 м. максималь - 76 м.

Түбән Уратма торак пунктындагы 3 номерлы скважинаның санитар саклау зонасының икенче поясы чиге. Карала торган су алу җайланмасы чагыштырмача аз чыгымлы бер скважинадан торган су алу җайланмасы буларак квалификацияләнә; табигый агым елгага юнәлтелә. Ул эллипс рәвешендә. Җир асты сулары агымы буенча Lx2d зурлыгында сузылган, бу 48x36 метрга тиң, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) - 32,0 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 16 м, максималь киңлеге - 36 м.

Түбән Уратма торак пунктындагы 1 номерлы скважинаның санитар саклау зонасының өченче поясы чиге. Җир асты сулары агымы буенча Lx2d зурлыгында сузылган, бу 1372x445 метрга тиң, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) - 1372 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 70 м, максималь киңлеге - 445 м.

Түбән Уратма торак пунктындагы 3 номерлы скважинаның санитар саклау зонасының өченче поясы чиге. Җир асты сулары агымы буенча Lx2d зурлыгында сузылган, бу 1176x72 метрга тиң, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) - 1160 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 16 м, максималь киңлеге - 72 м.

Түбән Уратма торак пунктындагы 4 номерлы скважинаның санитар саклау зонасының өченче поясы чиге. Җир асты сулары агымы буенча Lx2d зурлыгында сузылган, бу 1250x260 метрга тиң, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) - 1213 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 37 м, максималь киңлеге - 260 м.

Түбән Уратма торак пунктындагы 2, 5 номерлы скважиналарының санитар саклау зонасының өченче поясы чиге. Җир асты сулары агымы буенча Lx2d зурлыгында сузылган, бу 1373x518 метрга тиң, шул исәптән агым буенча өскә таба (көньяк-көнбатыш юнәлештә) - 1289 м, агым буенча аска таба (төньяк-көнчыгыш юнәлештә) - 84 м, максималь киңлеге - 518 м.

Өченче санитар саклау поясы чикләрендә микроблы һәм химик пычрану куркынычы тудыручы объектлар юк.

Санитар саклау зонасы территориясендә саклау чараларын үткәрү буенча тәкъдимнәр

«Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суларны санитар саклау зоналары» СанПин 2.1.4.1110-02 таләпләренә туры китереп, әлеге проект санитар саклау зонасы поясы чикләрендә түбәндәге чаралар каралган.

Санитар саклау зонасы территориясендәге радиусы 30,0 м булган беренче скв. поясы, радиусы 15,0 м булган өченсе скв. поясы, 16,0 м булган өченсе скв. поясы, 12,0 м булган өченче скв. поясы территориясе тимер-бетон баганалар буенча тимер челтәрле панельләр белән әйләндереп алынган, капкалар бар алар һәм йозакка бикләнәләр. Әлеге проект нигезендә 3, 5 номерлы скв. павильоннарын бетон идән һәм бетон отмостка урнаштыруны күздә тоткан профлисттан төзү күздә тотыла. Беренче санитар саклау зонасы поясы территориясе эчке яктан койма периметры буенча куак утырту юлы белән һәм беренче пояс мәйданында күпьеллык үлән чәчү юлы белән төзекләндерелә.

2.04.02-84 СанПиН документы нигезендә беренче санитар саклау зонасы поясы территориясен саклау күздә тотыла.

Икенче һәм өченче пояслар буенча чаралар

Санитар саклау зонасының икенче һәм өченче поясы территориясендә җирдән файдалану режимы билгеләнә. Монда СанПиН 2.1.4.1110-02 дә билгеләнгән түбәндәге гомуми чаралар күздә тотыла:

- юкка чыгарылган скважиналарны ачыклау, бетерү (тампонаж) яки гамәлдәге барлык иске скважиналарны торгызу һәм гамәлдәге скважиналарны тәртипкә китерү, шул ук вакытта ликвидацияләнә торган скважиналарны тампонажлау, һичшиксез, расланган проект һәм санитар табиб һәм гидрогеолог күзәтүе астында, су күтәрүче горизонтның беренчел якланышын торгызу аша башкарылырга тиеш;

- техник һәм янгынга каршы максатлар өчен резерв сыйфатында ликвидацияләнергә тиешле скважиналарны саклауны тыю;

- начар хәлдәге скважиналарны һәм җайланмаларны ачыклау һәм бетерү;

- яңа скважиналарны бораулауны көйләү;

- җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне тыю;

- яңа төзелешнең теләсә кайсы төрен үткәрү бары тик дәүләт санитария-эпидемиология күзәтчелеге органнары белән килешеп кенә гамәлгә ашырылырга тиеш;

- Санитар саклау зонасының икенче поясы территориясендә урнашкан торак пунктларны төзекләндерү буенча чараларны мәҗбүри үткәрү (канализация белән тәэмин итүне оештыру, аларның эчтәлеген үз вакытында чыгару белән су үткәрә торган киртәләр урнаштыру, өске агымны җайга салу һәм оештыру һ.б.).

Лаборатория тикшеренүләре нәтиҗәләре буенча 2014 елда Түбән Уратма торак пунктындагы 1,2,3,4,5 нче скважиналардан бирелә торган суның сыйфаты СанПиН 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килә һәм «Эчәргә яраклы су. Үзәкләштерелгән эчәргә яраклы су белән тәэмин итү системаларының су сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфат контроле»

Татарстан Республикасы Түбән Кама районының Түбән Уратма торак пунктындагы «Жилкомсервис» ҖЧҖ җир асты суларын алу җайланмаларын санитар саклау зонасын оештыру проекты түбәндәге таләпләргә туры килә:

1. «Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү һәм су үткәрү җайланмаларын санитар саклау зоналары».

2. СП 2.1.5.1059-01 «Җир асты суларын саклауга гигиена таләпләре»

3. СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчәргә яраклы су. Үзәкләштерелгән эчәргә яраклы су белән тәэмин итү системаларының су сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфат контроле»

Муниципаль милектә булган җир кишәрлеген

арендалау шартнамәсе - № 4/14

Түбән Кама шәһәре, 2014 елның 05-ноябре

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты, Алга таба - «Арендага бирүче» дип аталган җитәкче Гарифуллин Айрат Рафаэлович аша, бер яктан, аның нигезендә эш итүче алга таба «Арендалаучы» дип аталган «Жилкомсервис» ҖЧЖ директоры Пучков Валерий Юрьевич, устав нигезендә эш итүче, әлеге килешүне түбәндәгечә төзеделәр:

1. Килешү предметы

1.1. Әлеге килешүнең аерылгысыз өлеше булып торган 2 нче кушымта нигезендә, арендалаучы арендага бирүченең муниципаль милкендәге җир кишәрлекләрен арендага ала, ә арендага бирүче арендага бирә (алга таба «Җир кишәрлеге»)

2. Аренда бәясе

2.1 Кишәрлек өчен аренда түләве күләме бер елга - бер мең сум.

2.2. Аренда түләве күләме яклар тарафыннан 2 елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә яңадан карала. Яклар килешүе буенча аренда түләве күләме үзгәргән очракта, арендалаучы тарафыннан аренда түләвен алга таба исәпләү һәм түләү шартнамәгә карата өстәмә килешүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.3. Аренда түләве киләсе елның 2 мартына кадәр ел саен күчерелә.

3. Якларның хокуклары һәм бурычлары

3.1. Арендага бирүче түбәндәгеләргә хокуклы:

3.1.1. Арендалаучы белән килешү нигезендә шартнамәгә үзгәрешләр һәм законнар үзгәргән очракта төгәллекләр кертү.

3.1.2. Арендалаучы килешү шартларын бозган очракта, эшне туктату.

3.1.3. Килешү шартлары нигезендә аның кулланылышын контрольдә тоту максаты белән кишәрлек территориясенә тоткарлыксыз үтеп керү мөмкинлеге булдыру.

3.1.4. Арендалаучы эшчәнлеге нәтиҗәсендә җирләрнең сыйфаты начараюга китергән зыянны каплауны таләп итү.

3.1.5. Килешүнең 5.7.1-5.7.3 пунктында каралган таләпләр бозылган очракларда Килешүне өзүне таләп итү.

3.2. Арендага бирүче түбәндәгеләрне эшләргә тиеш:

3.2.1 Җир кишәрлеген арендалаучыга бер айга кабул итү-тапшыру акты нигезендә бирү.

3.2.2. Килешү төзелгәнче, арендалаучыны үзенә билгеле булган барлык җитешсезлекләр турында кисәтү

3.2.3. Максатчан билгеләнеш нигезендә җир кишәрлеген файдалану өчен яраклы хәлдә тапшыру

3.2 4. Җир кишәрлеген арендалаучының кабул итү-тапшыру актына кул куюдан читләшмәү.

3.2.5. Әгәр килешү шартларына һәм табигатьне саклау законнары таләпләренә каршы килмәсә, арендалаучының хуҗалык эшчәнлегенә тыкшынмаска.

3.2.6 Минераль һәм су ресурсларыннан файдалану өчен өченче затларга хокук бирмәскә һәм аларны кулланмаска.

3.3. Арендалаучы түбәндәгеләргә хокуклы:

3.3.1. Үз ихтыяҗлары өчен кишәрлектә киң таралган файдалы казылмалар, төче җир асты суларын, өске сулыкларны, шулай ук ябык сулыкларны файдалану.

3.3.2. Арендага бирүченең ялган мәгълүмат биргән очракта аренда түләвен киметүне яисә килешүне өзүне һәм аңа зыянны каплауны таләп итү:

- җир кишәрлегенең каршылык һәм рөхсәт ителгәнчә файдалану чикләре турында

- арендалана торган кишәрлекне куллануга сизелерлек йогынты ясый торган күрше җир кишәрлекләреннән файдалану турында;

- җирнең арендалаучы тарафыннан планлаштырыла торган файдалануына йогынты ясарга мөмкин булган сыйфат үзлекләре турында;

3.3.3. Җир кишәрлегеннән файдалану процессында җитешсезлекләр ачыкланганда, түбәндәгеләрне таләп итү:

- җитешсезлекләрне бетерү;
- җитешсезлекләрне бетерү өчен үз чыгымнарын каплау;
- аренда түләве күләмен киметү;
- килешүне вакытыннан алда өзүне таләп итү.

3.3.4. арендага бирүчегә хәбәр итеп, җир кишәрлегендәге җитешсезлекләрне бетерү өчен тотылган чыгымнарны аренда түләвеннән мөстәкыйль рәвештә саклап калырга хокуклы.

3.3.5. арендага бирүче җир кишәрлеген 3.2.1. пунктта күрсәтмәгән очракта, чыгымнарны каплауны яисә килешүне өзүне таләп итү.

3.3.6. Аренда түләвен киметүне яисә килешүне өзүне һәм арендага бирүченең килешү төзегән вакытта арендага бирүче белми торган кишәрлеккә өченче затларның хокуклары турында кисәтмәгән очракта, зыяннарны каплауны таләп итү хокукы.

3.4. Арендалаучы түбәндәгеләрне эшләргә бурычлы:

3.4.1. Җир кишәрлеген күрсәтелгән максатларда ел дәвамында файдалану. Күрсәтелгән сроктан кишәрлекне үзләштерү өчен кирәкле вакыт, шулай ук җир кишәрлеге табигый бәла-казалар аркасында яисә мондый файдалануны юкка чыгара торган башка шартлар аркасында билгеләнеше буенча файдаланыла алмый торган вакыт төшереп калдырыла. Әлеге пунктта билгеләнгән срок җир кишәрлеген арендалаучыга кабул итү-тапшыру акты нигезендә җир кишәрлеге бирү мизгеленнән Килешүнең 3.2.1. пункты нигезендә исәпләнә .

3.4.2. Җир участкишәрлеген аның максатчан билгеләнеше, әйләнә-тирә мохиткә, шул исәптән табигый объект буларак җиргә зыян китермәскә тиешле ысуллар белән кулланырга.

3.4.3. Аренда түләвен Килешүнең 2 бүлегендә билгеләнгән күләмдә, тәртиптә һәм срокларда тапшырырга.

3.4.4. Кишәрлектә урнаштырылган межалау, геодезия һәм башка махсус билгеләрне сакларга.

3.4.5. Килешү шартлары нигезендә аның кулланылышын контрольдә тоту максаты белән кишәрлек территориясенә тоткарлыксыз үтеп керү мөмкинлеге булдыру.

3.4.6. Җир кишәрлеген арендалаучыга тапшырганчы, җир кишәрлеген максатчан файдалану өчен яраклы хәлгә китерергә һәм аны бер ай дәвамында арендага бирүчегә кабул итү-тапшыру акты буенча тапшырырга кирәк.

3.5. Арендалаучы һәм арендага бирүче Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән башка хокукларга ия һәм башка бурычларга ия.

4. Якларның җаваплылыгы

4.1. Арендалаучы Кишәрлектән дөрес файдалану өчен җаваплы

4.2. Арендалаучы, килешү нигезендә яки үзенең компетентсыз гамәлләре аркасында, җир кишәрлеген арендага бирүчегә турыдан-туры билгеләнмәгән зыян өчен тулысынча җавап тотарга тиеш.

4.3. Яклар Килешүне гамәлгә ашыру белән бәйле һәм аренда түләүләре һәм җир кишәрлегеннән файдалану күздә тотыла торган түләү күләменә һәм срокларына кагылышлы конфиденциаль мәгълүматны таратмаска тиеш.

4.4. Килешү шартларын үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен яклар Россия Федерациясе законнары нигезендә җавап тотарга тиешләр.

4.5. Субарендага бирү арендага бирүче ризалыгыннан башка гына рөхсәт ителә

4.6. Килешүдән килеп чыккан бәхәсләр гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә хәл ителә. 4.7 Җир кишәрлеген арендага бирүгә кагылышлы дәүләт

органнары белән барлык мәсьәләләр арендага бирүче тарафыннан хәл ителә, ул Шартнамәнең законлылыгы һәм нигезләнгәнлеге өчен җаваплылыкны үз өстенә ала.

4.8. Аренда килешүенең законсызлыгы аркасында арендалаучыга зыян китерергә мөмкин булган барлык чыгымнарны арендага бирүче кайтарырга тиеш.

5. Килешүне үзгәртү һәм туктату

5.1. Әлеге килешү кабул итү-тапшыру акты буенча кишәрлекне фактта тапшырганнан алып гамәлдә дип санала.

5.2. Һәр якларның һәркайсы, бер ай эчендә икенче якка бу хакта кисәтеп, килешүдән теләсә кайсы вакытта баш тартырга хокуклы

5.3. Килешүгә үзгәрешләр һәм (яки) өстәмәләр яклар тарафыннан язма рәвештә рәсмиләштерелә.

5.4. Килешүне үтәүгә комачаулаучы көтелмәгән хәлләр килеп туган очракта, яклар килешүне өзәргә мөмкин. Килешү, икенче якны килешүне өзү турындагы тәкъдим җибәргәннән соң, якларның берсе инициативасы буенча вакытыннан алда өзелергә мөмкин. Килешүне өзүдән баш тарткан яки җавап алмаган очракта, кызыксынган як килешүне өзү турында ТР Арбитраж судына мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

5.5. Килешүне өзү килешүне өзү өчен нигезне үз эченә алган килешү төзү юлы белән рәсмиләштерелә. Килешү буенча йөкләмәләр судның килешүне өзү турындагы карары законлы көченә кергән вакыттан туктатыла.

5.6. Килешү арендалаучы инициативасы буенча, арендалаучы килешүенең 5 пунктында каралган тәртиптә, вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

5.6.1. Җир кишәрлеген максатчан билгеләнеше нигезендә файдаланмаса,

5.6.2. Кишәрлекне бозуга китерә торган ысуллар кулланса.

5.6.3. Кишәрлекне ул 2 (ике) ел дәвамында бирелгән максат нигезендә файдаланмаса.

5.6.4. Ике тапкыр килешүнең 2.3 пунктында күрсәтелгән вакыттан да соңга калып аренда түләвен бирсә.

5.7. Килешү арендалаучы инициативасы белән вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

5.7.1 арендалаучы җир кишәрлеген арендага 3.2.1 п. нигезендә билгеләнгән срокта бирмәсә. .

5.7.2. Арендалаучы кишәрлектән килешү шартлары яки кишәрлекнең максатчан билгеләнеше нигезендә файдалануга каршылык тудырса.

5.7.3. Килешү төзегәндә арендага бирүче тарафыннан килешенмәгән җитешсезлекләр арендага комачаулый торган кишәрлек арендага алдан ук билгеле булмаган һәм аны тикшерү вакытында табылмаган булырга тиеш.

6. Өстәмә шартлар

6.1. Килешү кул куелганнан соң үз көченә керә.

6.2. Арендалаучыда аренда хокукы килешү имзалаганнан соң барлыкка килә.

6.3. Килешүгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү килешүнең аерылгысыз өлеше булган өстәмә килешү белән язма рәвештә рәсмиләштерелә.

6.4. Арендага бирүченең хокукын һәм бурычларын үзгәртеп корганда яки бетергәндә, килешү буенча арендага алучының хокукын һәм бурычларын законлы вариска яки милеккә яки башка хокукка күчәләр, аның нигезендә милек түләүсез файдалануга тапшырыла.

6.5. При реорганизации Арендатора, его права и обязанности по Договору переходят к юридическому лицу, являющемуся его правопреемником.

6.6. Килешү ике нөсхәдә, бер үк юридик көчкә ия, һәр як өчен берәр нөсхәдә төзелде.

Кабул итү-тапшыру акты

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы Елантау авыл җирлеге башкарма комитеты, алга таба - «Арендага бирүче» исеме астындагы җитәкче Гайнетдинов Раиф Габетдин улы, устав нигезендә эш итүче «Жилкомсервис» ҖЧЖ алга таба «Арендалаучы» директоры Пучков Валерий Юрьевич «Устав нигезендә эш итүче башка яктан, Татарстан Республикасы түбәндәге адрес буенча урнашкан арендага бирүче муниципаль милкендә килешү төзегәндә булган җирләрдән җир кишәрлеге кабул итә. Түбән Кама районы, Елантау, Кулмакса торак пунктлары.

Якларның дәгъвалары юк.

Кабул итү-тапшыру акты

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районы Елантау авыл җирлеге башкарма комитеты, алга таба - «Арендага бирүче» исеме астындагы җитәкче Гарифуллин Айрат Рафаэл улы, устав нигезендә эш итүче «Жилкомсервис» ҖЧҖ алга таба «Арендалаучы» директоры Пучков Валерий Юрьевич «Устав нигезендә эш итүче башка яктан, Татарстан Республикасы түбәндәге адрес буенча урнашкан арендага бирүче муниципаль милкендә килешү төзегәндә булган җирләрдән җир кишәрлеге кабул итә. Түбән Кама районы, Түбән Уратма торак пункты

ТР Түбән Уратма авыл җирлеге территориясендә су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары территориясенең санитар торышын яхшыртуга юнәлтелгән 1,2,3,4,5 номерлы скважиналар буенча 2017-2027 еллар өчен чаралар планы

11,41	Эш исеме	Эшләрнең бәясе - мең сум.	Финанслау чыганагы				Чараның, аның этапларының үтәлеше вакыты, ел.	Башкаручы (подрядчы)	Үтәү өчен килешү булу	Чараны гамәлгә ашыру өчен җаваплы (ФИО, вазыйфасы)
			Федераль бюджет	РФ субъекты бюджеты	Үз акчалары	Башка чыганаклар				
1	Су объектларын санитар саклау зоналары проектларын раслау	-	-	-	-	-	2017 ел.	«Жилкомсервис» ҖЧҖ		«Жилкомсервис» ҖЧҖ баш инженеры Гыйзетдинов М. Д.
2	СанПиН 2.1.4.111 02 нигезендә санитар саклау зонасының беренче поясын коймалар белән әйләндереп алу	1824,00				1824,00	4 кв. 2023 ел.	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты		Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
3	Каты өслекле юллар җәю	114				1 14,00	4 кв. 2023 ел	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты		Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
4	Санитар саклау зонасының беренче поясы чикләреннән югары агымны тәэмин итү	38,00				38,00	4 кв. 2023 ел	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты		Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
5	Суүткәрү корылмаларына катнашы булмаган биналар, корылмалар һәм җайланмаларны төзү һәм урнаштырмау буенча контроль						даими	«Жилкомсервис» ҖЧҖ Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты		«Жилкомсервис» ҖЧҖ баш инженеры Гыйзетдинов М. Д. Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
6	Якын-тирәдәге биналардан һәм корылмалардан санитар саклау зонасы поясы пычрануга юл куймауны контрольдә тоту						даими	«Жилкомсервис» ҖЧҖ Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты		«Жилкомсервис» ҖЧҖ баш инженеры Гыйзетдинов М. Д. Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин

7	Санитар саклау зонасының беренче поясыннан читтә урнашкан биналардан һәм корылмалардан агынты суларны агызуны контрольдә тоту						даими	«Жилкомсервис» ҖЧҖ Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты		«Жилкомсервис» ҖЧҖ баш инженеры Гыйзетдинов М. Д. Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
8	Кешеләрнең яшәүләренә, чит кешеләрнең яшәүләренә, терлекләрне карап тотуга, ашлама һәм агулы химикатлар кулланып, территориядән файдалануга, суүткәргеч ихтыяҗларына бәйле эшләрдән тыш, төзелеш эшләрен башкаруга контрольлек итү	-	-	-	-	-	даими	«Жилкомсервис» ҖЧҖ Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты	-	«Жилкомсервис» ҖЧҖ баш инженеры Гыйзетдинов М. Д. Түбән Уратма башкарма комитеты җитәкчесе А.Р. Гарифуллин
9	Су һәм скважиналарның тамаклары аша пычрану мөмкинлеген булдырмауны тәэмин итүче чаралар үткәрү	35,00	-	-	-	35,00	4 кв.2023 ел.	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты	-	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
10	**Факттагы дебитның туры килүен системалы тикшерү өчен су алу аппаратурасы белән тәэмин итү**	100,00			100,00		4 кв. 2023 ел.	«Жилкомсервис» ҖЧҖ	-	«Жилкомсервис» ҖЧҖ баш инженеры Гыйзетдинов М. Д.
12	Санитар саклау зонасының 1, 2 һәм 3 поясы территориясендә ташландык скважиналарны һәм җайланмаларны ачыклау һәм бетерү	проект нигезендә				проект нигезендә	даими	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты	-	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
13	**Санитар саклау зонасының** 1, 2 һәм 3 **поясларында территориядә яңа скважиналар бораулауны көйләү**						даими	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты		Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
14	Санитар саклау зонасының 1, 2 һәм 3 поясы территориясендә ягулык-майлау материаллары складларын, агу химикатларын һ.б. урнаштыруны контрольдә тоту						даими	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты	-	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
15	Санитар саклау зонасының 1, 2 һәм 3 поясы территориясендә зират, үләт						даими	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма	-	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма

11	Санитар саклау зонасының 2 поясы территориясендә урнашкан торак пунктларны төзекләндерү буенча чаралар үткәрү						даими	Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты		Түбән Уратма авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин
	базларын, ассенизация кырларын булдырмауны контрольдә тоту							комитеты		комитеты җитәкчесе А. Р. Гарифуллин